Pawlicki Stefan

B

Filozofia społeczna Hist. nowożytnego socyalizmu

Wykłady w 1905/1906.

Filozofia społeczna

Historya nowożytnego Socyalizmu

Morus, Babeuf, Cabet, Owen

9.8.906

Socyalizm

może mieć szerok. znacz. a skutk. tego będ. więcej; ale może mieć i ściśl. określo. i w tem drug. jedyn. może być nazwą jakiegoś stronnict.

W szerok. znacz: oznacz: zesnow. się powodzen: społeczeńs. do któr. kto należ. Wted. każd. jest socyalis. któr. ~~kocha~~ bliźn: bo trud. koch. tego, nie dbaj. o jego nagie; o mało, o doskonało.

Jedneli. stronnict. socyal. nie zaktad. się nigd. dla tak oznaczo. celu — nie wyklucz. go, ale zostaw. na później. Pierw. i bezpośred. cel. każd. ruchu socyal. jest usunię: ~~biedy~~ biedy, a że ta jest zewn. znik: niedorow: stanu społeczn. każd. stronnict. socyalist. pragn. ~~uleczy. te choroby~~ najprzód usun. powod. chorob: To zaś wyd. się niemożeb. bez reform społeczn., a z tych najważniej. odno. się do prawa posiad.

Bo żeb. módz żyć, treb. praco: a prac. jest niemożeb. bez jakiegoś kapit: Ten kapit. dla jednost. ~~[illegible]~~ skła. się z materyał. suro: i narzęd: za pomo: drug. przerab. on pierwszy w potrzebn. towar, który on ustęp. sprzedaj. tym, którzy go potrzeb. ~~Ale~~ zanim towar gotów jest, musi ~~potow.~~ mieć zasob żywno; musi mieć mieszkan. odzież.
~~[illegible]~~ wygody

Niech w spokojn. wszystkich: wybrano robotni. wśpół. nie zgoła

musi zał. ręk. pracy u chlebodaw: który dostarcz. narzęd. do pracy

i surow. materyał i mieszkan. i odzież. i pokarm. Ale z tej. powst.

wielkie zdarzen: których towarzy. to smut. przeświadcz: że z winy włośc.

lub winy chlebodaw: lub od katastr. krajow. moie. każd. chwili

utracić pracę a razem sposób utrzym. się. A widok tych

który wydarzen. wnikaj. jednegoż kol. pracy, pomięsza. przyrzeczony.

pogl. na świat i własne swoj. położ. Cóż dziw. że odważ się

oraz. kiedy wszyst. ~~ter~~ wszyscy. przez utwor. takiej stan społecz.

w któr. by każ. ~~sumt~~ zwalnił pracę odpowie. swoim siłom i

zdolno: a wymagan. że pracę dostatecz: Histor. tych

usiłow: jest obraz. wspaniał. ale nie mniej tragi. bo obok

wielkich pomysł: jenn. wszystk. niepowodzen. ~~z~~

Z tej drugiej, kilkakrotnie historyi obecny tyl: wyjątk

jed. ~~obraz~~ któż. epoką, nazwana: w któr. jeszcze żyje: a

now. z tej epoki mi. tyl. kilka zarysik. rozbiór. ~~studyó~~ prawdę, że

bend. wszystk. i nas z histor. obchodz:

9.5.906 6[3]

Socyaliz

Socyalizm współczesny

Ktoremu pośw. ze wszystk. źródł. jest dawniejsz. od połd. 19° stul: a pierw. jego począt. sięga: poza rewol. franc: Mor. zat. uchod. za swoi doświad. jakiejś, Naleb. ewolu. społecz. Czyżb. jakiś socyaliz. zew. ist: od wczes. wydarz: Ale co to właśc. socyalizm ?

—

Co do Histo. Socyaliz. wogóle odsył. do Histo. Socyaliz. w monograf: D. Gesch. d. Sozialismus in Einzeldarstellgen Stuttgart – 95 sq. – Dietz – I D. Vorläufer d. Neueren Sozialismus Część 1° Von Plato bis zu d. Wiedertäufern – v. Karl Kautsky = 2°. Von Thom. More bis zum Vorabend d. französ. Revolution = von ~~Hugo~~ Kautsky-Lafargue Bernstein, Lafargue, C. Hugo =

Drugi tom ?

Trzeci tom w 2 częś. przez Mehringa – Gesch. d. deutsch. Sozialdemokratie 97

Nie będz. się wiel. rozmo. tymi kolosal. ruch: które od tysiąc.
let przed Chr: aż do Rewolu. fran: nieprzer. wstrzą. świat żyw
i wzgl. nieprzerw. sprzeciw: jak. n.p. ruchy Albig:
Anabaptyst. Hussytów i tyle inn. Ani nie będzie: rozbiór.
świetn. które od Rzeczypos. Plat. do Utopii Morusa i
Kampanelli Państwa na Słońcu: były podziw. i zbiór.
orytyw. Dla naszego tematu: wystar. zacz. od Rewolu.
fran: A nawet i ten wiel. wypad. dziejów i cały pierw.
połow. 19° stul. musimy zbyć pobież: ponieważ ten socjal.
który dzisiej przedstaw. w wielu krajach: siłę organiz. ważną
datu. od r. 48, od tego to stow. który wedł. niektór. sędziów
powst. być wywoła. do wszystkim. nie rewolu. fran: przeobraż. polity-
i społecz: a zatem się tak mawia: Ponieważ jedn. rola ten
w świat tendenc. socjal. i liberaln: w wiele waż. myśl.
i pragnień zostaw. pod wpływ. tego, co działo się w Fran.
od wielk. rewolu. aż do upad. Lud. Filipp. musimy choć
w krót. słow. wspomn. o wiel. rewolu. i o ~~[illegible]~~ [illegible] społecz. które +

+ z niej wypły.

9.5.906

C.4

Socyaliz

Artyk. Sozialdemokratie, von Georg Adler - prof. w Kiel - Conrads Handwörterb. der Staatswiss. VI p. 787 sq.

Rewol. fran. nie była w mięz. podob. do późniejsz. ruch. proletar.
Ona pragn. przedewszyst. urzeczywist. ideału Rousseau'a: człow. z
natu. jest dobr: i rodzi się do wolno: a wszędz. jest w niewoli.
Robesp. dodał, że człow. dobry zachow. się z tyl. w niż. warst.
któr. nie były jeszcze. dotkn. wyższ. i zbyt. = w wyż. warst. człow. jest zły:
Należ. więc nadaw. wszyst. rów. prawa, aby w[?] za[?] przeszła do
niż. warst. i stanow. większość niezepsu. a wtedy zapanuje panowanie
równo. cnoty i zasług:

Nowa Konsty: z r. 1793 - ciągle, praw. co rok. zmienia Konsty.
zaczyn. się od maxy: Wszys. ludz. są równi z natu. i przez prawo:
Druga maxy: Cel. społeczeń. jest szczęści. wspólne -

Por. oświad. Robesp: Chcemy porząd. rzeczy, w któr. wszyst.
namiętno. nisk. i okrut. będą ujarzmion; wszyst. namiętne.
dobroczyn. i szlachet. pobudzo. przez prawa. L

Chcemy w naszym kraju pra na miejs. egoizm. poczuc. moralno;
na miejsce hono. uczciwo; obowiązki zaś na miejs. dobrego tonu,
pogard. zepsu. na miej. pogard. nieszczęś: =

~~Tak~~ Robesp. i jego stronni.

Jedn: Konsty: z r. 1793 rozt. mieści. po uzęd. Rob. i wielu republik.: przekon: się, że nowe. zupeł. równo. polity. na nic nie jest przydat. bez równo. majątko

Już kil. lat przedt. Marat dowod. w swoj. dzienni. l'ami du peuple – że mała to posiad. z zupełn. wolności, jeśli mamy teraz podleg. szlachcie finanso – że wyłączenie wyrobni. od prawa głoso. jest bardzo. niesprawiedliwo. i że powinni sami się rob. zdob. na uprzywilejow. przez forte. – że równo. praw musi logicz. doprowadz. do równo. w używan. i że wted. dopie. ku. nas. zupeł. na ziemi.

Cajus Gracchus (François Noël,

Zasad. te postano: przeprowa. Babeuf. Gdy konst. demokraty – z r. 93 rozt. zasta. więc. konserw. i egoisty. w r. 95 – utoż. się. nowe. porządku =

Zasady jego: własn. musi przepaść; każd. godzien pracy przerzeczn.; produk: pod nadzor: i prowadz. przez najlepsz. władz. wybier. przez lud; podział prac kolejn. pomię. okręgów. obyw. wyłączny – prac niezdrow. – przez wszyst. po kolei – prawo na kar. przygoto. obyw. do wszyst. nauk i wszyst. dóbr i do wyster. ich podzia =

spisek w kwiet. 96 = pod Dyrekto:

+ dowodził, że tekst Konwencji jest wola Najwyż. Isto – ucznie dowodz. do oręż. ... a jedy. wolność wszelk. jest twórc –

9 a

Histo. nowożyt. Socyalizmu.

Najdawn. jego for. Komuniz. opart. na zupeł. równo. i szlachet. brater.
Tom. Morus De optimo reipublicae statu deque nova insula Utopia libri II 1516. — Hamb. 1752.

Państ. wyspiar. z 1½ milio. ludn.; pod konstyt. demokr.; wybieraln. urzędni. a dożywot. naczeln. Po 40 osób stano. stowarzysz.: pod współ. kierow.; po 30 stowarzysz. ma znow. współn. przełożo.; po 300 jeszcz. wyższ. kierow. który prowad. wszyst. interes. Nareszc. senat wybier. pod przewodn.: najwyżs. głowę państ. W Utopii jest 54 wspan. miast z ulic.: prost. równoległ.; każd. miesz. tej sam. wielko. i według tego same. planu wybud. Kamien. przy każd. ulic. wygląd. tak samo, między w tył. ogród a wszyscy dziel. za mieszkań. co 10 lat losem, aby odzwyczaj. się od zamiłow. w własność. przyw. własno. Grunt. przynależ. do każd. miesz. są podziel. na włości, mogące zatrudn. dostatecz. 40 osób; w środ. każd. włości budyn. gospod. i dom mieszkal. Utopijczycie mieszk. na przemian w mieś. i na wsi, bo kaź. czy męż. czy kobie. musi oprócz upra. roli rzemiosł. się inna jeszcz. jako gałęz. przemysł., zostawi. mu do woln. wybo. o ile na to zezwo. dobr. publi. Każd. pracuj. 6 godz. dzien., rączie, rano 3 godz. popołud. znow. 3 — reszt. czas. wolno

Dr. Schäffle, Kapitalismus u. Socialismus mit besonderer Rücksicht auf Geschäfts- u. Vermögensformen – Tüb. 70 – pp. 182 sqq.
R. Meyer, der Emancipationskampf des viert. Standes. 74–2 vol. 2ie wyd. 82 =
Dr. Eug. Jäger, der moderne Socialismus. Berlin 73. –
Stammhamer, Bibliographie des Socialism. u. Communis. Jena 93 =

poświę. sztuk. piękn. i nauk. lub rozryw.

Woln. podróż. ale po otrzym. urlop. a wtedy musi, według gdzie potrzeb. brać udział. w prac. swoich kolej. tej sam. gałę. Wszystk. produkt. tak rol. jak przemysło. skład. się w hali współ. (skąd swej dzielnicy wydziel. się konsum. Rząd na podsta. statys. sprawozd. rozdzie. w rów. zpos. produkt. pomięd. wszyst. hale towaro. a załatw. export do kraj. zagra. Muszą być zaw. goto. zapasy wszelk. żywno. na dwa lata z góry.

Utopian. maj. zaw. wzgw. ideał; ubiór gusto. wygod. nie wystawio. na żad. zmiany, dla obojęj. płci taki sam. Złoto i ~~Utopie~~ kamie. tyl. noszo. przez dzie. Uczty zaw. wspól. przy wielk. stoł. a kobie. po kolej. gotuj. Dla chor. są wybor. szpit.

Utopi. prowadz. się bard. moral. i polożą; mają wspanie. świąt. i kapłan. nie ~~[illegible]~~ liczn. ale bard. poważ. Wolno. relig. zupeł. byleb. wierzo. w Bog. jed. i w nieśmier. duszy.

Małżeń. święt. i ścisłyk; każ. obow. jeżeli. po za małż. surow. kara. Małż. zawiera. się rychło, kobie. nie przed 18 ym mężczy. nie przed 20 ym. Znacz. wzrost. ludno. służ. jako wspard. kolon. Praw. wcale prost. (wszyst. znane. Rząd. prawe, prowadz bez

+ adwok. Zbrod. wydarz. się tyl. wyjąt; na zbrodnie. wyznaczo. niewoli. kara stan niewo. w który mogą wypełn. przeróż. ciężk. robot. okuci w kajd. złote.
Wszyscy robią bronią, nawet kobie; ale brzyd. się wojn. i t. d.

6

9a bis

Tomasz Morus (1480–1535)

Pierw. Księ. Utop. wykła. smut. położ. społecz. ówczes. Angl; druga zawie. opowied. Portugalcz. który pojech. z Amerigo Vespuzzi do nowe. świe., o doskonał. społeczeńs. żyjąc. tam na jakiejś wysp. nieznan.

Obraz, rozwinię. w 1ej Księ. bar. ponu: ale prawdz.

Ostr. wykonyw. sprawiedliwo. (wted. wszyst. niezam. złodz.) nie zapobieg. wcale. się zbrod. Armia złodz. z ludzi żołnierz. którzy na starość lub w razie kalect. nie maj. żadn. widok. utrzym. Pełno sług panów. którzy po śmierć. pan. znajduj. się na bru. i umieraj. z głod. bo nie nauczy. się zarab. na życ.

Setki rodzin chłops. wypędzo. z strzech swoich, włóczy się po kraj. nie wiedz. gdz. się obrócić – wszystk. czeka śmierć głod. lub gdy kradn. śmierć. na szubic.

Lordz. właśc. żyj. jak trutn. z obce. potu, wydziera. ostat. grosz z swoich dzierżawc. Zamieniaj. urodzaj. pola w pastwis. wypędzaj. chłop.

Przy tem zbyt. ciężą z góry zasady wszystk. warstw. uczc. chłop. i rzemiesl. Wszyst. żyj. w bezprzykład. zepsu.

Należ. b. odebr. bogat. wszys. korzyst. z wszystk. dochod. kraju

Ale wieder. mówi się klas. uczciw. o smutn. położ. kraju

bo ~~przy~~ gdzie panuje własno. prywat.; gdz. miarą każd. rzecz. jest pieniądz, tam źle się dziej. z rzeczą pospo. tam o dobroby. jej nikt nie myśli –

Ubicunque privatae sunt possessiones, ubi omnes omnia pecuniis metiuntur, ibi vix unquā posse fieri ut cum republica aut juste agatur aut prospere

Rozb. VII. p. 14 =

ob 7

Socyalizm

Pomij. podob. romans. późniejsz. jak „miasto słońca" Campanelli z r. 1620 – pominąw. też sowie protest. w Christianopolis przez pastora wir-tembersk. Jana Wal. Andreae – w obu romans. ster rząd. spocz. w ręk. duchow.; pomij. „histor. Sevarambów" przez fran. pisarza Vairasse z r. 1677, któr. wpływ daje się czuć w syst. Fourier'a. Romantycz. takiż utwor. jest Fichtego „geschlossener Handelsstaat" z r. 1800 –

We wszystk. jest cel. ostat. równo. pracy i używ. a tem ocalo. poświęco. wolno. osobis. któr. w tak. państ. wymarzo. nie moż. być wielk.

Większ. szolę bo czyn. odegr. treś komunizm. następ: Cajus Grachus Babeuf był żyw. protest. przeciw plutokraty. konsty. z r. 1795, któr. wzmocn. zbogaco. tup. kosztu i stąd: powtarz. na miej. konstyt. demokraty. z r. 1793 – Był to charak. dziel. i odważ. a jego orzem „trybun ludu" i ogrom. był wspomnie. Wiad. że on i Darthé życ. przypłaci. swoj. nam. komunisty.

Zaprowadz. now. ustroj. gospodar. odbyć się w ten spos., że własno. gminna, szkoln. i kościel. przecho. od razu na społeczno.; własno. prywat. dopie. po śmier. każde. właści. Długi i wszelk. wzajem. preten. krajow. znoszą się; pretens.

Ur. oko. 1762-64
Właści. nazyw. się François Noël B. – wyuczo. geome. pole: – pot. rewolucyjni. Spisek miało przygoto. 17000 uzbroj. żołnierzy. B. i Darthé straceni 28 maj. 1797 – Filippo Buonarotti, jed. ze spiskowców. ogłosi. 1828 Histoire de la conspiration de Bab. (Brux.)

~ Zob. także pogląd B: ogłoszo. w Reybaud: Études sur les réformateurs ou socialistes modernes Par. 64 – 7e wyd. 2 voll.

Advielle, Hist. de B. et du Babouvisme 2 voll. Par. 87.

Paul Janet, les Origines du Socialisme contemporain, Par. 83 (Bibl. Phil.)

†

wierzycie. zagrani. przejmuj. na sieb. społecz. Każd. obyw. musi pracow. i w tym celu bywa. zapisan. do fachow. któregoś. Każ. klassa także ma przełożo.; delegaci tych klass w obrębie każd. gminy skład. radę gmin. udzielaj. wszystk. funk. a wykonywuj. polece. rządu. Kraj podzielo. na powz. i prowi. z odpowied. władz. Rząd kraju kieruj. ogół. produk., rozdzielen. wyrob. przenosz. obyw. z jedn. gmin. do drug. Wyrob. przechow. się w magazy. i wydzielaj. się kon-sum., Rząd otrzym. kand. z zagra. i oznacz. nad magaz. w któr. groma. się zapasy na przypad. nieurodza.

Rząd także oznacz. działal. ~~urzędn.~~ rad gminn., długo. dnia robocz. i t. d. Obywat. mieszk. po wsiach, w mieszkan. wygod.; nosza ubran. równe. kroju i z równ. mater. Jedze. prost.; zbyt. zabronio. Uprawa roli otocz. najtroskliw. opiek.; z ~~sztuk~~ kunszt. i rzemio. dozwol. tylk. tych. są odpowie. któr. każd. może łatw. się nauczy. Prace liter. są zakazan. bedą a tylk. także druków. i rozdzie. któr. są niewin. a pożyte. Wychow. prost. i jednostaj.; odbyw. się w zakła. publicz. od pierw. lat, aby nie mogł. odzyw. się żadn. nierówno.

Syst. Bab. zagraż. zniszcz. przez rewol. społecz. francus. najstra-tyczn.; to też kapital. odpowiedz. skazan. na śmier. autor. i towarzy. To pew. że syst. ten oklep. jednost. a nie obmyśl. nowe. żadn. środk. na przeludnie.

16.5.906

8

a

Socyaliz

Wyjaśnił. na przykł. Babeuf'a, jak z rewolu. fran.
która ze zniesien. dwoch stanów wyższ. duchowień. i szlach.
wyniosł. stan trzeci, wierzono. aby wedł. słyn. fraze
Sieyèsa był wszystk., wynikn. komunizm Babeuf'a, który
przyczyn. wyjaśn. dział. rewolu. fran: równo. majątk: Wydaw.
się jemu (nie bez słuszno: że równo. praw obywat. nada.
wszystkim, ale bez prawa głosow. dla wszyst. na niewiele przyd.
się wszystko proletaryat. i niż. warstw. pozbawion. majątk.
Równ. praw powinn. być w pewn. mierze wedł. niej opierać
się na pewn. równo. w posiadan: a poniew. jego agita.
dziennikar. wydaw. się dyrektoryum (któr. objął rząd
po upad. Robespierra) - bard. niebezpiecz: zamknięto jego
i wielu przyjac: jego do więzie. (w kwiet. 1795). Tam nie zrezyg.,
nie maj. nic do robo: a często się wdaj. ułoż. syst. komunisty.
który jak dobr. obycz. Jerzy Adler = był pierw. praktyk.
sposób urzeczywistn. zupeł. równo. - a widzi się w więzien.

Wypuszcz.: w paźd. 1795 - zawiąza. się - sprzysięż. które miało wywró. dyrekto. a następ. wprowad. w życ. zasad. komunizm. W przeddzień wybuch. sprzysięż. odkryto. w maj. 1796 a uskarcicie dni potem stracono, inni skazan. na deport.

Babeuf. który progr. komunisty. ogłoszo. zost. przez jego towa= rzyszów, uczestników. późn. Buonarottiego = potom. znakom. Florentczyka. (Histor: sprzysiężen. na rzecz wolno: przez Babeuf'a = 1828 po fran. Bruxelles = -

Advielle, histoire de Babeuf et du Babouvisme Paris 84 =

Nie był wartość lub korzyść w rzeczach ówczesne: chciał zyst. swój przeprowa. wprawdz. przemo. = ale nadał mu formę legalną, najwięcej przykro dla współczesn. =

Zob. Szkic: na ark. ∂ z d. 9.5.906 =

16.5.906 –

9
6

Socyalizm

Szczęśc: Babeufa rozta- zapiecio; idee jego i prog-
społecz. poszły, bo niedtu- potem zarząd po przez Europ.
swój pośród tryumf- ów bogi, bóg wojny, otoczon chmurą
pułków, tysiącem dział zbrojny – wobec wielk. olbrzym. przedst.
niestych. zapomnio. we Fran: o komunistycz. urzędzeniu. społeczn. –

Podczas kolosal. wojen warstwy pracujące nie mają
dość spokoju, żeby myśleć o naprawie, i polepszeniu swego
losu – ale w Anglii, gdzie panow. spokój względ.
bo nie było zmian niespodziewan. – w położ. robotni. było
bardzo smutne, zaczęt. nie szczęg. pracow. żeby ich
podnieść: tak materyał, jak dusza –

Zjawił się Robert Owen – zob. kartk. c – na
stron. odwrot. z pominięc. Babeufa =

Cabet ma wyobraź. bogatsz. od Babeuf'a a poprzedza tegodzienny
Wprawdz. należ. do wszyst. ruch. rewol. od 1815 aż do 1834, kied. schron.
się do Angl. ale książ. jego, któr. wyd. na wygnan. w r. 1840: Podróż
do Ikaryi zaleć: tyl. środ. dozwolo: ku przeprowadz. teoryi. Ona ma
zwycięż. za pomo. woln. przekon. wszystk. Majątk. pryw. będz. zniesion.
przez lat 50, pot. przeciw. za własno. wspólno. Używ. dale: estetyz.
i przyj.: umiarkow.: niż u Bab; sztuki piękn. i nauk. kwit. Teatra
dozwol: a także magazy. perfum. Geniusz. umieszcz. się w Panteo.
Monogam. śluby; mężczyźni: przestrzeg. dla żon swoi. wierności. wierno. ale wol.
zm. odbiera. hołd. ideał. Monoteiz. zachow.; wiar. w nieśmier. duszy
nie obowiąz. Państ. jest jedyn. właściciel; wychow. publi., wybór stanu
i zajęć fachow. nie zaws. woln.; dopra. woli i przemys: prowadz. przez
władz. publi. Ikarya jest komunist. zielen.

~ do Illinois (Nauvoo) gdz. założ. now. kolon. ikaryi i zrob. się dykt. w 36,
ale wybuch. powst. i z 180 zwolenn. schron. się do St Louis w Missouri, gdz.
† 8 list. 56. Towa. założ. nową gmin. ikaryi w Cheltenham, któr. zban-
krut. 64 r. Od r. 43–48 wyd. Almanach Icarien – Zob. A. Shaw,
Ikaria. Ein Beitrag zur Gesch. des Kommunismus (z ang. przez
M. Jacobi Stuttg. 86)

Etienne Cabet, 1788 ur. w
Dijon, gdz. był adwok.; pot.
w Pary. człon. Karbona.; w
31 deputo.; wyd. w 32: La
Révolution de 1830. w
33 założ. redakt. pism.
Le Populaire – w mar. 34
za przestęp. prasow. skaza.
uciek. do Angl. – W 39 wra.
do Fran. i ogła.: Hist.
populaire de la Rév. fran.
de 1789 à 1830 – 4 voll.
2e wyd. 5 voll. Par. 45–47.
Voyage en Icarie, roman
philosophiq. et social. Paris
42 – 5e wyd. 48. Wyd.
na nowo Le Populaire i
założ. tow. Communistes I-
cariens. Po upadk. powsta-
czerwc. 48 wysłał 3 44 towa.
do Texas i założ. kolon.
Komunis.; towarzy.: którzy
złoż. 200.000 fr. wytoczy. mu
proces w Pary.; skaza. 49 in
contum. w Pary. ze oszust.
ale uwol. 51 w apellac. Po
zamach. 2 grud. 51 opuścił –

Robert Owen Socyalizm

Ur. 1771 w Newtown (Montgomery)

(w Szkocyi)

człow. wielk. energ. i dobro; pełen chrześć. miło; z angiel. wytrwało pracujący nad urzeczywis. swoich teor. filantro. Zawdzię. wszyst. sob.; bo choć z ubog. pochod. rodziców a przew. żadn. nie odebr. wykształ. (już z 10 ym rok. życ. wstąp. do domu handlo. a dorobił do znacz. majątk. W 1800 objął kierow. warsztat. tkac. bawełn. we wsi New-Lanark nad brzeg. rzeki Clyde; zast. robot. w stan. nieludzk. nędzy. Wybudo. im mieszka. z małe. ogródk. któr. tanio im wynajmo.; założ. magaz. towar. któr. im sprzedaw. po cen. kupna; założ. kuchn. wspól. z któr. po nisk. cen. dostaw. zdrow. pożywie.; kapitalizo. część ich płac; zamia. karami, zachęc. ich pochwa. lub nagan. do pracy przez wywiesz. tablic biał. żółt. nieb. lub czarn. (= bard. dobr.; dobr. mierny. złe), wykluczy. dzie. poni. 10 lat z fabr; obniż. robo. dzien. do 10 godz.; założ. ochron. dla dzieci mał. i dobr. szko. bezpłat. Te usiłow. zost. uwieńczo. skut. najpomyśln.; ludno. wsi New-Lanark poprawi. się pod każd. wzglę., fabry. przynosi. znacz. zyski.

Przedsięwz. Owen'a doszło do rozkwi. pełn. pomięd. 1816-17. Wted. arystokr. wspier. go i wszys. któr. zapal. się do stosun. patryarch. Wiel. podróż. odwiedza. go w New-Lanark, aby pozn. jego instytu.; nawet król prus. i cesa. rosyj. obsypyw. go łask.

Socyaliz.

Wtedy zwrócił. się drog. ojca. w jego życi. więcej uwagi. Przeszo. mu się w głow. i postanow. świat cały uszczęśliw. Rozsył. pamiętn. do wszyst. rząd. i stow. uczon. w Europ., zakład. stowarzy. i zwoływ. mityn. Stąd niesnas. i kłótn. zwłaszcz. z duchow. angiel. Postano. przenieść się do Ameryk. i tam przeprow. swoj. refor. komunisty. Założ. w państ. Indiana w Stan. Zjedno. gmin. komunisty. New-Harmony, zajmuj. się rolnic. i przemysł., gdy zaś nie udała się (ani druga próba w Texas) i powróc. do Angl. 1827. Należ. do wszyst. agitac. mając. na cel. popra. losu robot., założ. nową gmin. komunis. która przed. zbankrutowała. a w późn. staro. jeszcze łudził się nadzi. że jego pomys. odnio. zwycięs. Um. w mieśc. rodzin. Newtown 1858.

Swoje teor. wyłożył po części już w 1813 w piśmie Dzieł: „Nowy pogląd. na społeczeń. czyli próby kształcen. ludzk. charak." i t.d.+ i „Księga nowe. świa. moralnego" 1820 The book of the new moral world – Ten pismo uważan.-aż do śmier. swoj. coś ustaw.

+ A new view of society; or essays on the formation of the human character and the application of the principle to practice.

Człow. jest utwor. wpływ. wewnę. i zewnę; dla tego subiekty. nie poczytal. i nieodpowied.; choć na natur. następ. może zmien. się przez też wpływ. zewnętrz. udoskonal. Należ. więc przygoto. następn. warun. rozwoj. moral. Te warun. polegaj. nie na chrześc. historycz. który. auto. odrzuc. lecz na ogól. ety. chrześc. Warun. są: zdrow. ciała i duszy, gimn. i wychow.; rozrywk. umło. bliż.; powszech. ale zmienia. się przez; miłe towarzys.; okaz. do podróżow.; wolno. myślen. i mówien., uwolnie. się od zabobo. i od obawy kar przyszł. życia.

Organiza. społecz. wedł. Owen'a miał. poleg. na gmin. obejmuj. 500 –2000 ludno; bez większ. miast a o równ. mniej więc. położen. materj. Najwyż. władz. wykonaw. rada gminy; obraduj. publicz. a złożo. z 30–40 letn. mieszkań.: tejże gminy. Wychow. wspól. i równ. Małżeńs. monogam. moż. być rozwiąz. przy brak. miło. Członko. gminy dostaj. wszyst. czego potrzebuj. od gmi.; ~~muszą~~ wykonyw. też same prace a wszys. życ. biorą udział we wszystk. gałęz. produk. W tym celu ludno. podziel. na 8 klas i w każd. z nich przeby. się 5 lat. W każd. klasie mają wszys. te same zajęc. lub podob. Tym sposob. każd. wszys. 40 lat swej. życ. spełnia dług obywat. wszystk. funk. gospodars.: polityczn. i przemysło. Gminy każd. kraju prow. samodziel.; w każd. raz. związ. ich każd. łączą ~~obrad~~ jakimś wspól. kongres. na któr. pełnomocni. obraduj. o wspól. interes.

Filozofia społeczna

—

Krytyka komunizmu nowożytnego

—

9e 13

Wszystk.: system. komunistycznych powin. na wstęp. zaznacz. że one nie koniecz. muszą być antyrelig. lub antychrześc. - lub prowadzić do materyaliz. i grub. używ. Zapew. przy ostat. syste. któr. wyłożyć. nie zgadz. się z myślą chrześcijańs. koniecz.; nie są jedn. ani pozbawio. popęd. idealn. (z wyjąt. moż. Bab.) ani nie znosz. wszyst. swej idei własno. która wprawd. nie jest przywat. - ale zachowa. zawsz. pozory własno. Ani też nie prowad. koniecz. do niewoli każd. z członk. społ.

Częst. deklam. przeciw komuniz. wygłasz. przez dość płask. wielbicie. istniej. porząd. - np. Thiers'a, la propriété z r. 1848 - przebier. wielk. miar. stanowcz. i dla tego chybiaj. celu.

Można jedn. wykaz. że komuniz. opier. się na błędn. przypuszcz.:

1° Przypuszcz. że wszyscy ludzi. są równi i mają rów. prawa.

To zdan. jednak nie opier. się zgoła na nauc. a sprzeciw. się wszystk. co dot. wiemy o rozw. ludzk. społecz. Naw. ludz. tej sam. klassy społecz.: lub rodzi.; wychow. w tych sam. warunk. i wedł. tej sam. meto. rozwij. się odmienn. i przedstaw. niesłych. różni. w zdolno. ciele. i ducho. Oczywiś. w zdan. powyższ. mieści się wielk. praw. a nawet kilka.

Zapew. nierówno. prawna jako wyznaw. starożytno. przedchrześć. lub jako powsz. chrześcijań. na korzy. jedn. klassy utrzymyw. w wiek. średn. i do niedaw. jeszcz; dziś nie daje się dzisiej usprawiedl. Przeciw tej nierówno. należ. siln. afirmo. że wszys. ludz. mają rów. praw.

Jednakże taka równo. legal. (w drodz.) jest pojęc. względ. i odno. się do praw pisan. lub niepisan. które społeczeń. się rządzi. One wychodz. na to, że każd. w tej sam. mierz. doznaj. opie. praw, a za to ~~on~~ także w tej sam. mierz. im podleg: Prawo każde broni i każd. karze.

Równo. polity. także względ. jest i odno. się do pewn. liczb. czyn. publicz. które każd. obyw. już to spełn. może już to może. Równo. wobec urny wybor; równo. w ubiegan. się o urzęd; równo. w spełnia. służb. wojsko. lub inn. usług społecz. n.p. sąd. przysięg.

Jest jeszcz. inna równo. <u>bezwzględ.</u> najosobist. i najświęt; przy massy cien. lub pozorn. wyjątkow. nie oceni. a ta jest równ. korzyst. ze swoich fizycz. i duchow. zdolno. i zasob. Ta równ. a się wolno. etycz. i daje każd. swobod. robien. co jemu się podob: byle skut. tego działan. nie naruszał. równo. legaln. i polityczn. inn. ludzi. Na niej poleg. postęp prawdzi; na niej wzrost nauk i sztuk piękn. i intelek. ulepsz. życi. materyj. i ducho.

2° Przypu. Komuniz. że każd. człow. ma równ. praw. do równ. udziału w dobr. ziems. przez Stwór. ludz. nadanych.

Zob. Schäffle II p. 200.

Jean Jacques Rousseau: Pierw. któr. ogrodz. kaw. pola i oświadcz. innym: to do mnie należy – był założyciel. prawdz. społeczeńst. obywatels. Ile zbrod. ile nędz. i okropno. byłb. zaoszczędz. rodzajow. ludzkie. ten, któr. wyrwawsz. płot i zrówn. rowy, był zawołał do swoich bliz. Strzeżcie się, byście nie słuch. tego zwodziciela! Jesteście zgubie., jeśli zapomnie. że owoce należ. do wszystk. a ziem. nie należ. do nikog.

(Discours sur l'origine de l'inégalité)

Jednakż. na inn. miejs. tej sam. rozpra. dowod. bard. wyraź. że potrzeba ziem. aby ją ktoś uprawi, że źródł. z któr. powst. własno. ziems. była praca i zacho. tego, któr. ją uprawi. Dodaj. że praca daje temu, któr. ziem. uprawi. prawo do produkt. zab. i do gran. przynajm. aż do następ. zbiór. a jeśl. uprawi. ciąg. trwa, zamie. się grunt tako. na własno. przyw.

Podobn. w Contrat social – te same kontradykt.

3° Trzecie przypuszcz. jako wszys. ludz. maj. te same potrzeby,

jest zupeł. urojo. i błęd.

Schäffle p. 201.

15

9 g

4° Czy zbrod. i wykłogi niemoral. są zawsz. i jedyn. skutk. niezdro. stosun. społeczn.?

Schäffle: 202.

5.° Ustrój społeczny komuniz. nie zgad. się z praw. ekono.

Schäffle, 203.

a) przyjem. rozporządz. swoj. własno. gin.;

b) siła produkcyj. osłab. się;

c) rozdziel. pracy oraz jej owoców jest niewykonal.

d) Indywidualiza. pracy komun. nawet zniszczo. jest;

Schäffle p. 204

e) Ofiarno. i poświęce. dla dobr. społeczn. przepad.

f) Dorwoze. świa. ekonomi. za pomo. jed. sprzę. i jedn. lub mał.
liczb. osób. jest niepodb. a prowadzi. by do straszli. wszystkiw.

9' 17

g) Urząd. komunist. byłyb. tyl. możeb. przy rozbi. społecz. na mnóst. drobn. gmin czyli przez powrót do stanu przedhisto. Schäffle p. 206

Schäffle p. 208   h) Ogóln. zakończe. Kryty. teoryi komunisty.

18

Internacyonał

a

Z dawn. związ. Komunist. założon. w 47 r. niektór. członk. weszli do Interna: (Marx, Engels, Liebknecht i d. d.)

Od r. 59. kied. robotni. malarsk. urządz. wiel. bezrob. w Lond. zaczę. się organi. ściślejsz. socyalist. Założyła. urzędni. bezrobo. po jego ukończ. i uczest. w związ. i prowad. agita. polit. za głos. powszech.; wyraz. sympat. półn. stano. amerykański podcz. wojn. secessyj., zajmo. się kwest. włos. meksyk., szlezwicko-holszt. a zwłaszcza polit.: Żąd. odbudo. Pol. W 62 podcz. wysta. londyń. robotn. francus. za przyzwol. Napo. wysta. tam zawiąz. deleg. tamtejsz. z robotn. ins. narod. traktowa. o współ. inter. a że w 63 wybuch. powst. pol. deleg. francus. robot. udali się znow. do Lond. i tam podcz. wielk. mityn. 22 lip. rozpraw. dużo o polit. i o potrzeb. socyal. Uchwalo. jed. zarów. na korzy. Pol., drug. na rzecz odbycia. ogól. kongr. robo. aby zapobie. sprowadz. robotni. z kraj. taniej pracu. do kraj. o wyższ. zapł. aby nie obniż. płacy

W wrześ. 64 znow. deleg. francus. udali się do Lond. i tam 28 wrześ. na mityn. w St Martinshall założ. związ. robotni. międzynaro. Był tam Marx, ale tyż i sekre. Mazziniego-

pisarzow. przeciw cezaryzmowi; wymow. się ze sprawą Pol. a wszyst.: chciwo. kapitału, któr. wytwa.: now. arystokr.; przed. drob. majat., zamien. wiedz. w monop. bogat. a robotn. w instru. mechan. Występ. przeciw wolno. handl. któr. podda robotni. w gorsz. niewol. od dawn. feodal. Ludzko. rozchod. się oraz bardz. na dwie klasy; na ~~głodn.~~ ciemn. proletary. i na tłust. mandary.

Wybra. wtedy Komis. z 50 przedstaw. różn. narod. która mia.: do nastep. ro. ułoż. statu. a przebyw. stal. w Lond. Niemcy przedst. Marx. Zaczę. od układ. adresu inauguracyjn. któr. miano odezw. się do robotn. wszystk. kraj. Zaczę. się wtedy wal. międz. Mazzini. a Marx. — Proj. Mazzini. wzyw.: być polity. unią i bliżej. na wzór. ogól. konspir. przeciw istni. porządk. w każd. kraj — projekt Marxa na zbudow. wyzwol. ruch. lecz skup. rozwoj. walki klasow. już istniej.

Proj. Marx. zost. przyj. dzięk. samo jego tymcza. stan.

Internacyo.

6

<u>Odezwa inauguracyjna</u> wywod. się naprzód nad nędzą położ. robotn. angiel.; objaśniaj. je liczn. przykł.; odt. nad ~~wzrost~~ bogact. przymiot. wszeanc. ~~przywił~~ ... dwa zdob. angiel. robotn.: które zawdzięcz. swoj. organi.: 1° ograniczen. ~~pracy~~ dzienn. do 10 godz. 2° próby kooperacyj. przedsiębior. Z tego drug. fakt. wyprow. wnios.: że a/ klas. chlebodaw. jest niepotrzeb.; b/ że narzędz. i środ. do pracy nie potrzeb. być monopolizow. w rękach nielicz. uprzywilejow. przedsiębiór.; c/ że praca najemn. tak samo jak niewolni. lub pańszczyźnia. (robocizna) jest tylk. formą przemijaj. która ustąp. musi przed robo. stowarzysz.:

Cel. ostat. zat. wszystkich wysiłów. Internac. powin. być uspołeczn. wszystk. środk. do pra.: aby ta ost. nie była wyzyskiw. przez robotn. najemn. przez kapitalistę, lecz stowarzyszo. w woln. assosyac. kooper. Kapitali., jedn. dzierżą wszystk. środ. do pracy a dobrowol. ich nie oddad.; to może tylk. być osiągnięt. za pomo. walki polity. a ku temu należ. zjednocz. wszystk. warst. robotn. wszystk. kraj.

Po ogól. potrzebie: polit. klas ~~wydz~~ rządza.: zwraca. uwagę wszystk. i wzmian. o Polsc. kończy się odezw. nawoływ. do wal. o emancyp. klas robotn. — a jak niegdy. Manif. Komunisty. tak i odezw. inauguracy.: Proletaryusze wszystk. kraj. połącz. się!

Progr. ten nie różn. się od zasad wyłożon. w manif. Komunist. ani od progr. Less.; ta tylk. różn. że L. nie zajmow. się kwest. międzynaro.: proletaryat. lecz tylk. położ. robotn. niem.; stąd w całej polityk. którąś uważa za zjednocz. Niem. oraz pomoc rządow. w zakład. spółek. zarobkow. W dalsz. plan. przewidy. ograniś. więcej wyjąt. przyw.: Ale i M. domaga. podwożd. spółk. zarobkow. choć nie żąd. dla nich pomo. rząd.: owszem pozwolić się już to właśc. d rząd. przest. już to przyst. uczciel. robot. którz. wyzysk. rob. zemi, nie oglad. się na rząd.

Statu. pomij.: bo zasadz. już przest. istn.

Co rok. miał się zbier. Kongr. złoż. z delegat. lokal.-związ. Kongr. co rok. wyznacz. ośrod. rządu głów. i wyzna. jej miejs. pobyt. Ta może przybier. sob. ośr. ale musi przed Kongr. wyjaśni. skład sprawozd. z swoich czynno.

Rada głów. złoż. z robotn. poszczegól. narod.: One z ośrodk swoich wybier. urzędn.; pośredn. międz. grup. narodów: i międz. lokal.-jedn. o narod. Ograniś. narod. związ. wyżej swoj. zawod. specyal.

Inn. szczegół. pomij.

Internacyo.

1^y Kongr. Ok. wsz. przewód dozwol. od rząd. franc. i belgij. odbył się dopiero 66 r 3-5 wrześ. w Genewie Obecn. było 45 deleg. reprezent. 25 sekc. Internacyo. i 15 stow. przedstaw. 11 stowarzysz. koop. – Nie przyzn. prawa głosu tylko uczestn. przyjęt. ustaw. przez Marx. ułożo. oraz. i statut administr. 1866

Uchwalo. ogranicz. dnia robo. do 8 godz oraz różn. restrykc. w zajmow. kob. i dzie: przy pracy fabry.

Wychow: i sprawozd. do 3 punkt: 1° wykształć. umysło. wszec; 2° wykształć. ciała; 3° wykształc. technologi. O religii nie było jeszcze mowy

Wbrew opozy. Francuz. postano. przyjmo. tylko prolet. umysło. Robio. ostre wymów. angiels. związ: trade's unions – protestow. wbrew ciemięż. Polski, przeciw stał. wojsk; o relig. dano wiele. ale nic nie postanow.

2^i Kongr. w Lozannie 67 r. 2-8 wrześ. około 70 uczest. 67 r

rozważan. wiel. nowy początek. dla dzisz. związ. kooper. i t. p. debatowa. nad niebezpiecz. wytworzen. się 5° stanu – występow. przeciw związ. robotn. nie uzna. Internacyo; zalecz. dawno od podnyszu. płac, ale zwiz. zmieść. wszelk. płacy (salariat) za ostat. cel Intern.

Co do wychow. powtórzo. postanow. 1° Kongr. z dodat. że nau. relig. nie być zaprzed. wykluczo. z wychow.

Państ. nie tyl. wykonyw. praw. uchwal. przez więk. głosy obyw.; nie zost. własność środk. transpor. i cyrkulacyi.

Przestępc. mają być sądzo. przez obyw. obier. głosow. powsz. którzy mają gruntow. zbad. przyczyny jego przest. – bo ogr. jedyn. winowaj. jest cał. społeczn.

Najważ. postano: że emancyp. ekono. robot. nie da się odłącz. od emancyp. polity. wzgl. że mają obie wiedz.

68 r 3° Kongr. w Bruxeli 6–13 wrześ. 68 r. blisko 100 deleg.

Uchwalo. dużo, co do organiz. bezroboci –

co do wychow. uchwalo: zam. katechiz. i bibl. wprow. Kult ingr. i dobr. zastawo. o społecz. o rzeczyw. o moral. republik.

Uchwalo. dalej zdemokratyzo. kredy. – przenies. własno. dróg i las. na społecz. (collectivité sociale)

odepchnię. żądan. „Ligi pokoju" która przyg. połącz. się z Interna. –

Słowa którzo. deleg. Dupont: Chcemy obalić, nie tyrana, lecz tyranię. Nie chcemy żadn. rząd. żad. podatk. żadn. relig.

4ʸ Kongr. w Bazylei 6 wrześ. 69 r. – obecn. 80 deleg. Intern.

Ogłoszono większo. głos. przenosz. wszelk. własno. ziems. w ręce gminy; zniesie. prawa spadkow. (chociaż do tego drug. prakt. nie osiągn. potrzeb. ilo. głos.

Uchwalo. utwor. stowarzy. pomocnicz., które w okresach kaźnemiu i przemysł. mają przez bezrobo. uwol. robot. od przewa. kapit. – Stowarzysz. rzemieśl. i przemysło. mają po woli zastąp. organiz. państwow. – zniesie. prezydentur. w rządz. głów. i t.d. 69 r.

5ᵉ zebr. delegow. w Lond. 71 r. od 17–23 wrześ.

Dla wojn. nie było Kongr. w 70 r. W Lond. brakło deleg. fran. i włosk.

Był to zjazd pięciuosob. dyskr.: – proces Nieczajewa w Rosyi – rozszerz. demokracyi socyalisty. w Rosyi.

5ʸ Kongr. 72 r. w Hadze

Już w r. 71 w imie. Internacyo. Marx wyd. pamiętn. o Komun. parys.: – der Bürgerkrieg in Frankreich Leip. 73 w który. obwinia: braci Napol. Thiersa, Gouv. de la defen. nation.

Laveleye, Le Socialisme contemporain – Paris.

i ostatecz. wszystk. o zasad. Ogłosi . że Internacyon. przyjm. odpowiedz. za wszystk. co zrob. Komu. – nawet zamordow. 64 zakład. że Komu. orgjii. Tenże z Komp. cesars., że Komunard. zg mordowani. i t. d.

Ale dziś Internacyo. była polsko. Niemcami. Bakuni. robi. się coraz wątk. a wybrał jej na ~~Itale~~ lud. romań. potęż. Bakun. nie chciał wrócić żad. powz.: i założ. był. Towarz.

Alliance de la démocratie socialiste –

demokra. socyalist. w Genew. i wkrótce prowad. ujęć.

Powst. Komu. w Pary. i w Lion. odbyw. się według jego pla. następ. wielkie rozruch. w Hiszp. – w Barcelo. Alican. Kartagenie i t. d.

Bakun. i anarchi. zost. na Kongr. w Hadze wykl. ale znacz. Intern. tak podup. że Marx przepro. przenieś. rady głów. do Now. Jorku – aby konaw. go pochow. =

Filozofia społeczna

—

Historya Socyalizmu nowożytnego

—

Morelly – Louis Blanc

—

Wykłady miewane ostatni raz

w r. 905/6 podczas zimowego półrocza.

Socyalizm federalistyczny.

Komuniz. poleg. na bezwzgl. równo. pracy i używ: (wszys. pracuj. tak samo i jedz. tak samo), zniwecz. zat. wolno. indywidu. na korzy. równo. Chcie. zat. pogodz. komuniz. z indywiduali., liberali. z socyalij. w now. form. federaliz. któr. jest utwor. pośredn. przechylaj. się raz na jedn. drugi raz na przeciw. stro.

Morelly najdawniejsz. – życi. nieznane prócz teg. że był syn. urzęd. fran: dztor. 1737: Le prince, les délices du coeur ou traité des qualités d'un grand roi etc. 2 vol. Amsterd. (gdz. przedsta. ideal. król. uszczęśliw. swój naród przez wprowadz. w życi. pewnych idei filozo. Pot. 1753 poem. heroicz. prozą: Naufrage des îles flottantes ou la Basiliade 2 vol. Messyna(?). Na zaczepki przeciwni. odpow. now. dziel: Le code de la nature Amst. 1755 – nowe wyd. 1841 w Pary: Niesłusz. tę książ. długo przypisyw. Diderot'owi.

Żąd. równo. w używ: a nierów. w pracy (prócz. słabi mają być wspiera. przez bogatsz. Wychod. jak Quesnay z „panow. przyrod. a dochod. do uniwersal. komuniz. W jaki sposób państ. może przeprow. równ. używ. przy nierów. pracy, tego jasn. nie wyłuszcz.

Louis Blanc (Jean Joseph) ur. 1811 w Madry. gdz. ojc. jego był inspekt. gener. finans. pod Józ. Bonap.; w 1830 uczy się w Pary. w biedz. stosun. zostaj.; pisze w odrob.; pot. nauczy. domo. w Arras – pot r. 34 znow. w Pary. i pracuj. w gaze. redakt.; od 34–37 ~~?~~ redakt. dzienn. Le bon sens. W 39 założ. La Revue du progrès – gdz. umieś. styn. rozpra: Organisation du travail – osob. częst. wyd. i tłum.

W 48 człon. rządu tymczasow. i prezes: wydz. rządow. dla robotni. Nie przyj. dykta. i stracił wład. na znacze. Po demonstr. socjalist. z 15 maj. chroni się do Belg.; pot. do Angl. Ogłas. tam wiele. brosz. i kieruj. wychodz. w Pary. miesięcz. Le nouveau monde (49–57) i kończ. swoją zacz. już w 48 r. Hist. de la Rév. franç. za pomo.: zbior. w Brit. Mus. rewolu. broszur – i za pomo. ~~i za pomo.~~ papier. Puisayés i Goupilleau.

Dopiero po 4 wrześ. 70 wró. do Pary. w 71 wybr. deputo. do zgromad. narod. w Bordeaux, gdz. głoso. za dalsz. prowad. wojny – w parlam. wersal. zasiąd. ~~...~~ na skraj. lewi. Pochwal. żaden. komuny parys. ale potęp. bunt. W 78 przemaw. za zniesien. prezy. rzeczypos. i senat. i budż. wyznań, za bezwzglę. wolno. prasy i zgromadz. i t.d. Um. w Cannes 82, pochow. kosz. państ.

24

10 6

Louis Blanc wsław. się jako dziejopis. demokr. przez swą Histoire de dix ans (1830-40) - 5 voll. Par. 41-44 = 13e wyd. 83 Ogrom. się podob., we Fran. wznowi. 4 wyd. a w Niem. aż 4 przekł. - W książ. te zebran. sposob. pozwalaj. wszyst. skier. oskarż. na dynast. Lipską.

Mniejsz. powodz. mia: Hist. de la Rév. fran. 12 voll. Pary. 47-62 ilustr. w 2 tom. 81. - W pierw. tom. nader rozpr. histo.-liter. i zapowiedź. jest pisma socyalist. w najbliż. czas., przyczy. wielk. rewol. szuka aut. aż w czas. przed Lutr. Pomij. liczn. jego artyk. i koresp. do dzienn. i rewii.

—

Od niego. data. hasło: organiz. pracy = Przyp: taki: Każd. pracow. powin. w miar. swoi. zdolno., każd. ma praw. do używ. według. swoich potrzeb indywid. Zasad. zaś. zat. Bl. z zasad. Morelly'ego, która przyjm.: równo. w używ. powin. taką. czysto komunis: zasa: obowiąz. do pra. i prawa do używ. nie doszed. jedn. do zasad. prawdz. federalisty, która powinna tak brzmieć: najskutecz. organiz. wszystko według. indyw. zdolno. i chęci indywidu. do pracy, oraz prawo każdego do owoców z pożądanow. i indywidualnie swej pracy na podstaw. owej organi.

Zam. tego powie. L. Bl.: każd. powin. pracow. wedł. swoi. indywid. zdolno; każd. używ. wedł. swoich potrzeb indyw.

Progr. taki nie da się wykon. bo nie moż. znal. wyrówn. pomięd. indywid. zdolno. do pracy a potrze. indywid. Zat. w prakty. musia. się skończ. wszyst. na zasa. komunizm.

Jedno jest niedorz. w progr.: że ostoso. o większ. zdolno. ma większ. obowiązk.

Urzeczywist. progr. tak. sob. Bl. wystaw. Obok obowiąz. do pracy ma istn. praw. do korzyst. z wszystk. środk. do pra. Środki do pracy mają być własno. wspól. nie publicz. lecz własno. pew. stowarzy. przemysło. Owoc. pracy mają wedł. potrzeb indyw. stać się własno. prywat. ale prawo dziedzicz. ma być zniesio.

7

Jedn. L. Bl. nie odkrył sposob. 1° aby ocen. zdol. do pracy w każd. osob.; 2° aby odkryt. zdol. do pracy w tych wypraw. W prakty. prawdopod. wszys. pracow. b. tak samo – zat. komunizm.

O potrzeb. indywidual. Każ. indywid. będz. chciał sądz. i samo sieb. że najlepsz. sądz. o tem. Ale wzdo. że potrzeb. wzmagaj. się w nieskończ. gdy nic żadn. nie napotyk. zapo. Gdyb. więc nawe. produk. federalisty. okaz. się nierówn. płodniejsz. od dzisiej. to ani tak nie potraf. zaspok. wszystk. wymagań. tymbardziej że te będ. wzmag. się ciąg. +

+ Wied. alb. dojdz. do równ. używ.: (komunizm) alb. do pokrzywdz. jedn. na korzy. drug. i t.d.

10

L. Bl. chce: rozprow. o powinno. ludzi utalento. wspier. mniej zdoln. twor. Ta powinno. jest czys. moraln. natu.; nie moż. zat. być przedmiot. polityczn. przymu. Gdy przeciętn. zdolno. wystar. aby utrzym. nie źle robotni. mogłab. bard. dob. obmyśl. pomo. dla mniej zdoln. dla chor. i star. i kalek. i t.d. bez zmiany. ustroju obecne. w rodzin. i państ.

Najsiln. powin. być u L. Bl. organiza. produk.; ta niestety jest najsłab. w jego teor.

Dzisiej. produk.: opart. na kapitaliz. a regulow. za pomo. woln. konkur.; L. Bl. odrzuc.: a zastęp. ją społeczn. produk. Wyobra. sob. że taka produk. urządz. się bez prawn. przymu.; tyl. na początk. będz. potrzeb. pewn. zalicz. państwo. i pewn. ~~[illegible]~~ środk. urzęd. Ma być urządzo.: bank bez gotów. a któr. wypuści banknoty za warto.: całe. majątk. narodowe. (ruchom. i nieruchom.), a za pomo. tych bankno. zakła. stowarzyszeń. produkcyj. swoj. dział.

Powst. wted. zaraz dwa pyt.:

1° Kto rozdziel. te fundu. pomiędz. poszczegól. industr.?

2° Kto przydzie. robotni. do poszczegól. assocya. przemysło.?
Kto im pozwoli. odejść od jedn. a przejść do drug.?

L. Bl. odpow. że to zrob. urzędn. poszczegól. assocya.

Ale czyż zdarz. się, że nigd. nie będ. miejs. otwart; czyż nie potraf. znaleźć miejs. odpowiedn. jego zdolno; nareszc. nikt nie oznacz. potraf. warto. kosztu produk.

Od tego porozu. zależ. zaopatrzyw. potrzeb społecz.

Należ. przedewszystk. dbać 1° o jak największ. oszczędn. w koszt. produk.; 2° o dokład. wyznaczenie warto. w używ. (Gebrauchswerth). Tego przy nowsz. państw. instyt. nie potrafi. przeprowadz. zniszc. jedn. konkur. kapitalis. niesźwiadz.: dziś spełn. to zadan.

L. Bl. zastępu. konkur. przez dwa inne regulato.; ~~Jest ~~

1° przez cenę normal. wszystk. towa. i usług

2° przez solidarno. wszystk. assocya. ku wzajem. zabezpiecza. się i wspieran. Ta solidarno. będz. wykonyw. przez komis. gener. któr. utworz. fundusz assekuracyj. pobieraj. z czyst. dochod. każd. assekura.: 25%; z tego fundu. będą wspier. assocya. mają. niedob. w dochod.

Z tych myśli przywłaszcz. sob. niejed. Lasalle.

Czyż jedn. można zorganizo. pracę społecz. za pomo. cen normal. i wzajem. ubezpiecz. na przypad. niedoborów?

Wśród powstaj. siln. wątpliwo. co do możno. ustanow. ceny normal. Ma ona być ustanow. wedł. koszt. produk. Ale czyje koszt. produk. maj. być ku temu podsta.? Niektó. assocya. będą ten sam tow. produko. taniej, inne droż.

Nikt nie będz. dokład. obrachow. produk.; a te assocya. któr. będą droż. produk. niż pozwa. koszta produk. doten. zapomo. z kassy ubezpie. Cena produk. sama jest wytwor. ogólne. gospodar.; opieraj. się na woln. konkur. ale nie moż. ~~być~~ służ. do oznacze. przyrodzo. koszt. produk. Obliczaj. wśród koszta jakiegoś produk. lub jakie. dzieła, tak państ. jak prywat. trzymaj. się ~~koszt.~~ cenniku wytwor. przez gospodars. kapitalisty. W średn. wiek.: tak pańs. jak prywa. opędz. swoj. wydat. zapomo. dochod. w natu.; czyli płaci. za każ. usług. lub za każd. towar jakimś produkt. w natu. Ale to było lub gospodars.

Także zaś, jak u L. Bl. organiz. społecz. nie ma być ani feudal. ani kapitalist. ani komunisty. (z przymu.) w obręb. każd. assocya.: lecz oper. na woln. stowarzyszan. się — to brak zupeł. każd. porządn. organiz. pracy i brak wszelk. gospodarno.

Zapomo. zaś dane przy niedobo. lub lich. administr. któr. przedsiębiors. byłyb. tyl. zachę. do lenist. i marnow. pracy ludz. a skład. których podob. pożeralyb. wszystk. których trud. w innych stron. kraju lub narodu za pomo. lepiej obmyślan. przedsiębio.

Zreszt. oprócz owych 25% odciąg. na fund. assekuracyj.: przeznacz. L. Bl. z czyst. dcho. jeszcz. 25% na utrz. starc. i kalek; drug. 25% na amortyza. wypożyczan. kapit.

Pozosta. więc tyl. 25% czyst. docho. - jeśli wogól. będz. jakiś doch. przy tak. gospodars. - na opędzen. nagród czy dywid. pomiędz. obywatel wedł. ich zasług i zdolno. Dodatk. wszystk. te manipula. są ~~wypożycz.~~ wzięte z teor. kapitalisty.

Z uwag powyż. wyni. że „organizacya pracy" L. Bl. alb. musi być podd. pod jak. niepowoł. komis. czyli „minist. postępu" aby się stała organi. porządna, a wted. zamien. się w najzwykl. komunizm - bez nadziei osiągn. tych zalet gospodarno. wolno. i indywidualiz. produkcyi kapitalisty. - albo pozost. luźn. zespolen. różn. assocyac: któr. będ. ciąg. bankruto. i zamien. się w anarch. gospodarcz.

Ogóln. mówi. zarz. L. Bl. że
1° przecen. ~~form~~ znacze. assocy. chcąc z niej zrob. jedy. form. gospodarcz. za czem poszła illuz. że mogłab. ~~[illegible] jedy. form~~ wszystk. zadow. społe. ludz.;
2° krytyku. stro. ujem. kapitaliz. nie dostrzeg. jego przymiot. dobr. ani jego zasług. Otóż powin. ~~[illegible]~~ rozsąd. ekonomis. z każd. form. gospodarcz. zachow. to, co w niej jest dobr. a usun. jej braki.

Filozofia społeczna

—

Historya Socyalizmu nowożytnego

—

Saint Simon i jego szkoła

—

23.5.906

28

Sołtyk
współorei

Socyalizm federacyjny.

usiłuj. - unikn. zarów. niestęp. komuniz. - jak połowiczno. Blankist.
Nie jest zwolenn. bezwzględ. równo. ani nie chce zniszcz. indywidua.
ani znieść majątk. osobist. Mimo to nie mógł nigd. dojść do prawdzi.
federaliz. choć o nim ciąg. marz. bo odrzuciw. razy z błęda.
i chorobliw. obja. kapitaliz. także jego zarazy. pożyte. nie
potraf. dotąd nic nowe. postaw. na ich miejs.

Socyaliz. w znacze. właściw. zjaw. się we Fran. już nie ~~jest~~ poczat.
tego wie. i jest protest. przeciw liberal. polityk. która. baw.
się w robien. coraz now. praw a nie myślą o nowe. towarzys.
ctw. (sociétés). Nie wątpli. polity. parlament. we Fran.
zrobił. mało lub nic praw. dla ludz

Hr. St Simon +1825, przej. w drug. połow. swej. życ. ned zrówna.
robotni. (industriels) z burżoaz. która zajęła miejs. dawn. arystokr.
Od nieg. datu. wyr. bourgeoisie - od nieg. nowy pogląd historyo-
zofiy. oper. na organiz. robotn; od nieg. pragnie. aby popraw.
dolę klas robotn. przez now. ożywie. chrześc. Jego pogl. socyal.
jest na wskroś religijn.

Hr. Claude Henri de Saint Simon z pobocz. linii Książ. St Sim [z któr. Louis de Rouvroy, duc de – [1675–1755] napis. wiekopom. pamięt. obejmuj. lata 1694–1723, najnow. wyd. w 30 tom. przez A. de Boislisle 1887] ur. 1760 w Par. – kształc. się pod d'Alembert'em – pot. walcz. w Amer. pod Washingtonem, przedkła. wicekról. Mexyku projekt kanału wewnątrz. położ. zato. mexyk. z Ocean. Spokoj. – do Europ. powróciw. wspomag. wojn. przedsiębiors. i spekul., z któr. były jedna udała się – kupow. dóbr narod. 1790–98, do spół. z prus. ambasad. hr. Redern, pot. traci wszyst.; przyjmu. urząd drob. przy lombar. ale wraca jej z pomoc. dawny sług. jego zbogaco. Diard, daje mu wolno utrzym.

Woln. od kłopo. pisze mnóst. broszur z któr. dopie. wyd. w 1874: Réorganisation de la société européenne, zwróci. na siebie uwag. w któr. ~~sta~~ ujmuj. się za klas. robocz. Po śmier. Diard'a żyje ze składk. swoich wielbi.

W 1820 ogłos. Parabole politique – stąd proces – W niej dowo. że przez śmier. 300 pierwszorzęd. artyst. i uczon. Fran. przez wiek cały bytab. narażo. na dotkliw. bied. ale przez śmier. brata królew. i wszystk. księżnicz. ministr. marszałk. kardyn. biskup. i prefekt. wogóle 30000 wzbogacon. ludzi bytab. woj. Fran. dotknię. boleś. w swoich uczu. ale interes. Fran. niczby to nie zaszkodzi.

23.5.906

29

Sad przysięg. go wted. uwolu.

W 1821 i 22 ogłos. Système industriel w 3 tom: któr. cel w tych słow. wyraża: Pisze dla robotni. (industriels) przeciw dworz. i szlach. t. j. pisze za "ręcz prawół przeciw trutniom" – Pomim. entuzyazm. jaki budz. w swoich uczn. Thierry, Comte, Leon Halévy, Rodrigues, i t. p. omal się zaczęło. ~~~~ i znajom. i usiłow. życ. rob. odebr. w 1823 przy czem stracił jedno oko. Ogłos. jeszcze Catéchisme des industriels w 4 zesz. Par. 23–24 i Nouveau Christianisme w 25, w któr. to rok. przeczyw. drożej. 25 maj. Wiele inn. pism pomij. Ważniej. filoz. ukaz. się w Oeuvres choisies – 3 voll. Brux. 59 – 2e wyd. 61 – Now. wyd. jako Oeuvres de St S. et d'Enfantin w 47 voll. Par. 65–78.

Porów. Hubbard: St S. sa vie et ses travaux Par. 57 Crozals – St Simon – Par. 91 – Gaston Boissier – St Simon 92 Weill, Un précurseur du socialisme. St S. et son oeuvre 94 – Porów. jeszcze: Paul Janet, St Simon et le St Simonisme Paris 78 (Bibl. Phil. Contem.). Zob. także artyk. o nim w VI Tom. Conrad'a Handwörterb. der Staatswissensch. z 2 wyd.

Stenzlizm współcz.

Saint-Simonizm jest dzieł. uczn. St Sim. On sam wiekiw. zyde. nie utworz. tyl. rzuc. mnóst. myśl. płodn. nier. wszyst. nier. dziwacz. do któr. uczni. i zwolenni. doda. duż. wiele. rzecz. ze któr. mistrz nie odpowia. Jego myśl głów. da się tak streś. że refor. społecz. powinn. być przeprowa. za pomo. miło. brater. i now. hierarch. religijnej. Powinna relig. poprzew. położ. klas najliczn. i najbied. „Nowe chrześcijańs." ma być oczyszcz. ze wszystk. dodat. urzęd. i świec. i biurokraty. a powróć. do ~~[illegible]~~ pierwotn. miło bliź. W tych deklar. było trochę prawd. a dużo przesa.

23.5.906.

30

Znaczen. Saint-Simon'a jest więcej w Saint-Simonizm. który wytworz. się w sektę [religij.] i system ~~społ~~ społeczn: przez wytwarz. przez agita. jego ucz. zwła. Bazard'a i Enfantin'a. Oni myśli swego mistrz. ułoż. w syst. społecz.-religii. a wyciąg. z nich wnios. wnios. do których sam Zelon, nie były. się przyzn.

Saint-Simon był geniał. człow. o pewnej. nowości: Chciwy wiedzy i niereg. nie stanow. się dobr.: a pragn. świat cały uwięziłem rozpłyn. się w ugłęb. filantro. Patrz. na wzrost i wybry. kapitaliz. a wy zyskiw. robotni. Międ. nimi nie upatrzyw. jedn. antagoniz.-wierzył jego zwracają się przeciw szlachcie i dworu którzy za Restaura. pragn. odzysk. dawn. przedrewolucyj. znacz. Przeciw tym tenthiem pragn. zorganiz. warstwy pracow. i wszyst. raz.: t.j. chlebodaw. i robotni. pod wspól.-nazw. industriels tamy w nim. społeczeńst. To już charaktery. jego kierw. myśli i jej. ideału społeczn.: Dzisiej socjaliz. przen.: nad społecz. walki międ. robotni. a fabrykan. ~~kapitalis~~ i międ. pracą a kapit.: St Sim. burżoazyj i robotni.: jako przemysłow. industriels-stow. przeciw zachowań.: szlach. i duchowień. dworu = Temu się zdaw. że po restaur. Lud. XVIII wiedz. od Fran. sprawy. wszyst.: wielk. więcej ziemi: duchow. i biurokracyj. Że dwór fran. podniesie. ostat. się opłan. gestorzak. dem. szlach. twardo-że w dyktu. daw. porządy,

Specyaliz.
~~społecz.~~

Zob. Tellr. artykł. Sozialis. u Kommunismus w VI to. Conrade, Handwörterb. etc. =

Adler o Bonvald
vi. 816

taki ~~nie~~ natura bo od niego było restaur: ale faktycz. potęga
leży w rąk: burżuaz. która exploatuje robotn. St Simon to pomija
i twierd. że wszyscy któr. produk: materyal. dobra stanow. największą
część narodu i mają prawo do urządzen: kraju i społecz-polit.
stosunk. ~~interes~~: według swoj. potrzeb i swoich inter.

Jego pogl. historyc. był bard. przekonyw: Niegdyś Gallów podbili
Frankow: który zrobił się ich panem: Arystokr: feodal. i wyżs. kler
i wyż. biurokrac. to potom. dawn. Frank: i według ich zdobycz. chcą
dalej panow: nad kraj: Ale wszys. lud progr. uwolnił się z tej niewo-
land. Galt. który pcha się do góry. mści wszyst. Frank. bo ci
trzym. go w niewoli. Cóż dziwn. że burżuaz. i lud sympatyz. z idea
St Sim: o proletaryac. rodziw. mógł nie był. Przeciw frankow-
ówczesnej arystokracy: proklamuj. St. Sim. panow. przemysłow-
industryalist. to jest kapitalist. i robotni. razem. Te ideał się
były bez jeszcz. ale odpowiad. wymagan. czasu, aby wolność zebr-
który. na zaw. od restaurac. feodal = to też się do r. 30-
do wyniesien. króla burżuaz. Lud. Fil. o jakimś uwzgl-
socyal. lub anarchij. nie wiedz. zdał. Wszyscy, który przeciw
ich a przeciw reak = nie pytaj się o to, czy jeden bogat drugi
ubog. ani nie tworzy przep: czy nie bogat. burżuaz. nie exploatuje.

gorzej robotn. niż
potem. rodzin feodal.

30.5.906 31

Sozjalizm współczes

Saint-Simonizm jest nau. utworzo. z głów. myśl. mistrz. ale system. zastosow. do wszystk. zagad. życ. społecz. z pomocą mnóst. now. pojęć, do któr. mistrz nie był. się przyczy. Twórca. dwaj uczni. Enfantin i Bazard zestuz. się o przeprowadz. i ułożen. myśl. mist.

Enfantin Barth. Prosper - zwykle Père Enf. (1796-1864) był syn. bankie. pot. uczn. szko. politechn.; pot. komiswojażer, następ. inżynier w służb. egips.; pot. we Fran. poczmistr.; następ. członk. komis. koloniz. algier. (dobra wyd. książ: la colonisation de l'Algérie 43) - wyd. także czasopis. Le crédit publ. - um. administr. żelaz. kolej. zmarł pod sinier. głowa sekty Arlès Dufour à - więc: dział. przez wymo. i powagą osobi. niż przez pisma - głów: są Traité d'économie poli. 30. i Religion St Simonienne 31 - wszyst. pism i list. wyd. w zbiork. publik. dzieł St-Sim. o tym wyż. 65-78 - voll. 47 - fund. i przegr. w publ.: zost. w testam. -

Bazard St Amand ur. 1791 w Pary. + 32 w prow. - po restaur. był w stolic. republ. i założ. pod płaszcz. masonerji osobl. tajn. stowa. Amis de la vérité - pot. w 20 fran. karbonaryzm, który stał. import. jego przyzy. z Neapo. - w r. 21 już liczy. związ. 200.000 człon. Pot. wskaz. na śmier. ze wzgl. ewantu. polity. ukrywał się przez sześć lat

we Franc. pisał do dzienni. rewolu. jako St Amand. W 25 przystąpi do St Simonian. i wraz z Enf. propago. nowe nauk. Z nim także opracow. cały syst. społecz. i historyozofi. i w 28 miew. wykła. publi. których owoc. było 2 tomo. dzie. L'exposition de la doctrine St Simonienne 28-30 - nowe wyd. 54 - w 2gim cz. wyłoż. nowa relig. społecz. Po r. 30 poróżn. się z Enf. na punk. kwest. kobiec. i porzu. nau. St Sim. Um. już 32 pod Montfermeil w Coutry-

Enf. już w Producteur (25-26) zwra. uwag. w swoj. artyk. na kardyn. różni. pomię. ludźmi, żyjąc. z własn. pracy i tymi którzy żyją z obc. pracy. Bazard wsp. te zasad. w wykład. któr. miew. z polec. i pod dozor. najwyż. rady St Simonist. od 28-30 Wiel. młod. tęg. ludz. przystępo. się do nich: Carnot, Michel Chevalier, Fournel, Pereire. Treść reform taka:

Majątk. prywat. nie ma być zniesio. ale praw. dziedzicz. Wszys. ludz. w imię powszech. braters. zewrzeć się w ogól. stowarzy. association universelle - Po zniesie. praw. dziedzi. wszystk. środ. prod. uk. i wszyst. wyrob. konsumcyj. więcej. i sposob. społecz. przecho. na własno. państ. Wted. państwo dostaj. się w ręc. zarz. kapit.

St Simonizm

Socyalizm współczes.

Wład. centr. gospodar. rozporząd. wszyst. środ. produkcyj. i powie. je uzdoln. do produkc.

Nowa zas. relig. oprac. przez Enf. w drug. roz. de l'Exposit. de la doctrine ponow. uczy, że wszyst. jest w Bo. i przez Bo; stąd popęd w człow. do używ. świata. pop. cielesn. jest boski. Należ. ten popęd doprow. do harmo. z popęd. wyż. wszystk. Chrześcijańst. nie potrafi. tego dokaz. poniew. chciał podd. ciało pod władz. ducha, dopiero St Sim. (tak Enf. twierdz. ale niesłusz.) opow. now. ewan. emancyp. ciała. Czasop. Organisateur, zał. w 29 i Koleg. w któr. zbier. się wtajemn. były środk. agitacyj. dla now. sekty.

Po rewolu. lipc. sekta ogłos. się wrogiem Ekono. polit. Enf. oświad. się podob. robotn. a Pierre Leroux przyst. oddał. Le Globe dla now. nau. Któr. od 19 sty. 31 przybr. tyt: Journal de la doctrine de St Simon. Wted. Enf. ogłos. się papież. now. sekt. i przyb. tyt. Père, ale już w listop. 31 Komuniz. kob. doprow. do spor. wkońc. do schyz. Bez wiedz. ... wystąp. a publicz. zacz. chłodn. w swoich sympa. Któr. zaraz były ogrom. ... pod kon. 31 r. Kassy stowarzysz. były próż. - zaciąg. pożycz.

Archipère

na akcyach, za pomo. Rodrigues'a, ale w 32 r. polic. zacz. mięsz. się do społ. a Rodr. wyrob. sekwe. sądo. na mej. sekt. aby pokr. zaciąg. pożycz.

Wted. Enf. z 72 wiern. w lecie 32 usun. się do swej. folwar. w Menilmontant i urząd. tam życ. klaszt. Prawo. współ. obrzed. się tak samo i jedno. współ. Ostatecz. rząd wytocz. proc. który zakończ. się 27 sierp. 32 wyr. potęp. Famil. rozprosz. się i wszo. na prawie. ustały

Porów. jener. Reybaud, Études sur les réformateurs 2 voll. Par. 41 i częściej – Stein et Villenave: Hist. des St Simoniens – 47 – Ant. Menger, d. Recht auf den vollen Arbeitsertrag Stuttg. 11 2 wyd. – Weisengrün d. sozial-wissenschaftl. Ideen St Simons Bas. 95

10

Krytyka St Simonizmu

powinn. być dokona. głod. na projekt. Baz. bo ten był moralniejszy.

Baz. wygło. zasad: każde. należ. się majątk. odpowiadaj. jego zdolno. a każd. zdolno. należ. się zapła. odpowiadaj. jej dziełom.

Zasad. ta miała być wprowadzo. w życ. za pomoc. zabieran. wszyst. spadków a ich podzielan. pomięd. żyw. wedł. ich zdolno.

Środ. prosty, nie dający się jedn. wykon. bo podobn. jak L. Blanc
a/ nie umiał Baz. podać miary, wedł. któr. mają być ocenio. zdolno. osobiś. ani też nie wskaz. sposob. zadowolen. oszacowa.

b) Baz. zapomn. o rzeczy najważn. że gdy rodzic. umieraj. ich dziec. są wychow. stosow. do posiad. majątk. Należ. b. zat. zniszcz. indywidual. ich rozwój i wielk. sumę indywidu. woli.

Pod tym wzglę. komunis. są praktyczniejsi, bo za pomo. wychow. publiczn. usiłuj. zrown. od pierw. lat potrzeb. wszystkich. Baz. zaś powin. pozwol. naprzód wyrab. wszystk. indywid. potrzeb. na podstaw. ~~??~~ rodzicielsk. majątk. i prywat. wychow. a pot. niszczy środk. zadowol. owych potrzeb.

c) Następst. projekt. Bar. twórcz. wielk. ogół. zebran. majątk. razem przy obecnem. tych. przez wolegeń. powtór. przy rozdzielan.

d) Rozdzielan. wedł. zdolno. indywid. byłob. wielk. niesprawiedl. wobec niezdoln.

a gdy Kapitaliz. dzisiejsz. (jeśli pomin. jego wybry. i zyski nieuczci.) tworzy rodz. arystokr. zastęp, twórczb. Bar. arystokr. talent. nad. przed wykonan. jego zdolno.

Filozofia społeczna

—

Historya Socyalizmu rozwiniętego

—

Charles Fourier i jego szkoła

—

13.6.906

11a

Charles Fourier (Fran. Marie) ur. 1772 w Besançon, ucząc się wzgl. w szczyt. koleg. bo rychł. ojc. przezn. go do handl. Był zaś sam utalentow... Obity przez ojca, za to, że wyjaw. kupuj. lichość towa. nabr. wstręt. nieprzyjaciel. do handl. a wstręt ten wzmag. się, gdy po utra. majątk. wskut. rewol. franc. musiał dla utrzym. swej. pieniąd. podrzęd. posad. handlo. w Rouen, Marseille, Lionie. Gdy podcz. drożyz. kup. w Marsyl. kazał dziś zboż. wrzuc. do morz. oburze. jego na postępow. klas handlow. i zewnętrz. ~~nie znała granic~~ ~~jego [illegible]~~ i wypowiedz. walk. istniej. kapitalizmu franc. Um. 1837 otocz. małą garst. uczn. który zast. po um. rodzi. i swietk.

Główn. dzie: Théorie des quatre mouvements et des destinées générales. pielęgnow. przyjaźń. Lyon 1808 (bez nazwis. auto.) Traité de l'association domestique agricole 2 voll. Besançon – Paris 1822, później pod zmienio. tytuł. Théorie de l'unité universelle. 4 voll. Paris 41 sq. Nareszc. le nouveau monde industriel et sociétaire. Paris 29 – 2ie wyd. 45. Wydaw. także czasop. Le Phalanstère ou La Reforme industrielle (32–34, który w r. 36 zaczęte wycho. na nowo jako La Phalange, Journal de la Science sociale.

Wyd. zbiorow. po śmier. Oeuvres complètes – 6 voll. Par. 41–45 now. wyd. r. 70 – Porów. Pellarin; Fourier, sa vie et sa théorie. 5e wyd. Par. 72 – Bebel, Charles Fourier, Stuttg. 88.

Głów. uczn. Fourier'a był i podporą:

Victor Considérant ur. 1808 w Salins (Jura dep.), uczył się w Politechn. parys., pot. przyłącz. się do Four. Za jego życ. pisyw. liczn. artyk. do Reforme industrielle (Phalanstère), organ Fourieryzmu – Póź. kiero. czasopis. La Phalange etc.

Dostaw. od bogat. Angl. Young'a fundusz. założ. Falanster w Condé-sur-Vègre (Dep. Eure-et-Loire) i urządz. tam socyalist. grupę robotnicz. czy. falangę, ale instytu. zbankruto.; raz. z czasopis. Stąd. zwolenni. Fourieryzm. zaraz. wydaw. dziennik (Le Démocratie pacifique w r. 43, obok któr. od r. 45. wychodz. La Phalange, revue de la science sociale pod jego dyrekc.

Wyd. ważn. dzieło La destinée sociale 3 voll. Par. 34–45 – nowe wyd. ib. 51 – termino. również niewyr. a styl również trudn. jak jego mistrz. Później: Théorie de l'éducation naturelle et attrayante 45 – po niem. 47 – Débâcle de la politique en Fr. 36. Manifeste de l'école sociétaire, fondée par F. et bases de la politique ~~[illegible]~~ positive. Par. 41. Exposition abrégée du système phalanstérien de F. 45. Principes du socialisme, manifeste de la démocratie au 19e siècle. Par. 47. Théorie du droit de propriété et du droit au travail 48. Le socialisme devant le vieux monde ou le vivant devant les morts. 48. L'apocalypse ou la prochaine rénovation +

+ démocratique et sociale de l'Europe 49. W r. 48 i 49 poseł. dwa razy mandat deput. do izbie. Zgrom. narod. Zmuszo. uciek. do Belg. pojech. do Texas gdz. założ. nowy falanster, któr. zbankrutow. W 69 powr. do Fran. i żył samotn. – Zob. Reybaud, Études sur les réformateurs ou socialistes modernes 2 voll. Par. 64.

13.6.906

11 b

<u>Fourier</u>'a talent twórczy, zarów. jak i kryty., jest olbrzy. Jest płodn. myśliciel. i bujn. pisarz. Które dzieła obfitu. w (trafne opisy..., dziwaczn. obliczen.; bajeczn. pomysł.; grube. błęd.; daleko rzadziej prawd. Styl zawiły; zatłocz. cienn. peł. wyraż. nowych, niezwykł. Ze zżyciem się z jego pomysł. ... dopraw. śmieszn.; ~~napad~~ kaprysowo otw. jego błędy; nie zastanawia. się nad jego prawd. ani nie usiłow. uzasadni. ich wybadać.

Treść dzieła F. zawiera były w dwóch różn. kierun.; jed. zdąża. do ułożen. ogól. teor. świa.; drug. do wykończe. nowe. syst. ekono.-społecz. Pierw. można wystep. pozn. z <u>Teor. czter. ruchów i losów ogól.</u> z r. 1808 — drug. z jego „<u>Wykł. stowarzyszenia domowo- i rolnicze</u>." z r. 22

Teorya szczęścia. Wszystk. zdąż. do szczęś. Ale tego szczęś. dotąd nie badała ani relig. żadna, ani filozo. Relig. przeno. ~~szcz~~ szczęście do świa. przyszłe; filozof. nigd. się niem nie zajmo. w sposo. naukow. (co jest nieprzw.) Przeto teorya szczęś. dopier. przez Fourier. zost. stworzo. a za podstaw. do niej obrał prawa i zjawis. przyro. Wszystk. zjawis. przyrod. tak martw. jak ożywio. są właści. ruch. wywoływ. przez przyciąg. (attractions) przebywaj. w twor. przyro. Gdy te żyw. są, ich przyciąg. nazyw. się popędami (passions). Każd. przyciąg. zdąż. do pewn. celu, a każ. cel jest przeznaczone. (destinée). Idąc za poped. dochodzi. do naszego przeznacze; bo funk. tych poped. sprawiaj. nam zadowol. czyli szczęś.

W świe. są trzy pierwias.: Bóg czyli Duch, pierw. poruszaj.; mater. czyli pierw. poruszan.; nareszc. „sprawiedliwo." czyli matem.; pierw. regulujący wszelki ruch. Bóg wprawiaj. wszyst. w ruch, nie przekra. nigd. praw matem. i w tem jest harmo. świa.

Cztery głów. ruchy: a) materyal. b) organiz. c) zwierz. d) społecz.
Newton zbad. tylk. ruch najniż. czyli materyal; najwyż. czyli społecz. dot. nie zbad. Przez zbadan. poped. które zawsz. odpowiad. swoje. przeznacz. (albow. Bóg jest rozum.) dochodzi. do poznani. „Kodexu społecz."

Popędy są trojak.: a) zmysło. odpowiadaj. pięciu zmysł. a pchaj. do zadowol. potrzeb zmysło.; b) uczucio. któr. wynik. jest tworzen. stowarzy.

czyli grup → 13.6.906

(są uczuciow. α) przyjaźń. β) miło. γ) ambicja; δ) familizm

Nareszc. są c) poped. dystrybucyjne w liczb. trzech, nie mniej ni więcej; tworząc. serye czyl. szeregi

α) Kabalistyka czyli pop. do intryg

β) motylkowato. (papillonne), lubiąc. odmia. w rzecz.

γ) kompozycyjn. czyli jednoczący, dając. nam zapał, natchnie. przez koncentrac. wszystk. władz ducho. i ciele.

Z harmonii wszystk. poped. rodzi się uniteizm, czyli miło. dobra powszech.
i uczu. religij.

W każd. człow. istnieją ow. 12 poped. (5 zmysło. 7 ducho.), ale w każd. inacz. są pomiesz.; stąd różn. charakte.

Poped. nie są ani dobr. lub złe, ani pożytecz. lub szkodli. jak przypu. filozo. lecz wszyst. są dobr. i pożyte. Wszystk. nieszcz. i zbrodn. stąd pocho.; że przeszkadz. woln. harmo.-poped.; że je tłumia. lub pchano w kierun. nienatu. Winni temu są filozo. którzy sprowadzi. na ziem. nędzę i zbrodn.; Four. przypo. rzecz. i prawd. i sprawi, że praca, która dot. była ciężar. stani. się przyjemno. Ale panow. filoz. się skończy. i razem. ten porząd. przyrodzo. wiodący do harmo. poped. Małżeńs. przymuso. zostan. zniesio.; ~~płeć~~ parypłcio. połącz. się wedł. sympat. płcio; popędy do tworze.-grup i szereg. (seryj) utwo. grupy i serye —

11 c

37

Każd. sfera podejm. się pewne. rodzaj pracy, każd. grupa pewn. gatun. pracy, zawart. w rodzaj. Kabalist. wyrodzi wszech. ambi; motylkowatość. pożądan. odmia., zmiennej. robotni. do przechodz. z jedn. serji do drug. (w każd. wytwórcz. uczestn. 2 godziny). Po tych wszystk. zmian. zapobiegaj. znużeniu robotnik. spodzie. się ant. ogrom. wzros. produk.

Narecz. popęd kompozytors. ze swej stro. zagrze. wszystk. do pracy a tak spow. przyrost produk. - stow. wszystk. popęd. drog zadowoleń: a z nich wołanych - wszystk. wykwi. harmo. i t.d.

Rodz. ludz. trwać będzie 80000 lat a przebyw. różn. epoki - najpi. 5000 lat dzieciń.; pot. 35000 lat wznoszący się sił, pot. 35000 lat z woln. ubywaj. sił, narecz. 5000 lat starcz. Dzieciń. burzli. było poranki; staroś. spokojn. będz. wieczo: obie epo. nawiedza. różn. cierpi. Za to międz. niemi dwie dług. epok. (70000 lat) mniej. nie zemało. używ.

Epo: dzieciń. rozpa. się na sześć wieków:

a) wiek Edenizmu posiad. jakiś cień rozkoszy: Serje pomieszan. żadn. małżeńs. przymuso; obfitość. trzód, owoc. ryb, zwierzy, żadn. majątk. prywatn.; żadn. pieniędz.; żadn. zmienn. drapież.; żadn. wojen.

b) wiek dzikiego - zaburzenie = za wiele ludzi; za mało środk. utrzym.; stąd wojny, łupiest., odrębno. rodzin.

13.6.906

11 ∂

c) wiek patryarchatu – ~~[illegible]~~ rod – ~~rządy~~ przewodzą despotyzm – ucisk kobiet, dzieci i niewolni.

d) wiek barbarzyństwa ustow. dzielo: do wszyst. swego rozbestwie. podr. urzędn. wiel. wszelki. rodzin – panuj. wszęd. ucisk i bezpra.

e) wiek cywilizacyi w któr. my żyje. obecnie.

Wkrótce zacz. się

f) wiek gwarantyzmu, w któr. będ. zacho. jeszcze małżeń. przymuso. i rozdrobn. majątk. prywat.; ale handl. zost. podporządko. pod rolnic. i przemysł, przez co powstan. pewn. solidarno. Stąd wzro. dobroby. a zmniejszen. się rewolu. Filoz. była powin. wynaleźć wiek. ten, ale ona nie wynal. nie potra. Nevero.

g) wiek assocyacyi zacznie. twórcz. szeregi – będ. to jutrzen. szczęś: a dokon. się skok. „zchao. do harmo." Wted. szeregi rozszerz. się po całej ziemi; wszyst. ruchy rozp. dojdą do zgod. z ruch. społecz.

~~wszęd~~ ~~złagodn~~ Tempera. ziemi odmien. się, klim. wszęd. złagodn., dzik. zwierz. pożyteczn. uszlachet. się i ulepsza, powsta. nowe gatun. zwierz. bard. pożyteczn.; zam. wielorybów będą antywielor. ciągn. stat. i t. d. Wody mórz zamien. się w łagod. przyjem. lemonię. Wszystk. te zmia.

zostan. dokonan. jedyn. przez odkry. praw społeczn. bo tych następ. będz. przeobraż. się wszyst. niż. przed, zat. harmo. powszech. świa.

Właściw. chaos, w któr. żyje. dzisz. powin. być ukończo., bo wedł. planu boże. dzieciń. ludzko. miało tyl. trwać 5000 lat; a żyj. ona już przeszło 6000 lat i ciąg. jest w opo. cywiliz. Przyczy. teg. nierozg. przypis. filozof: któr. bałamu. ludzko. i powstrzy. od dąż. do harmo. Ich to wina, że poto. ziem. przepełnio. dzik. zwierz.; że trzy czwar. ludzk.o. pogrąż. w barbarzyń. i że naw. plemio. cywilizo. żyj. w ubóst. zepsu. oszust. i krwi rozle. Nie moż. pomyśl. okropniej. położe. rzeczy, od ~~tego, któr. tworzą. zat.~~ dzisiej. cywiliza.

Z ogrom. oburzen. wyraż. się F. o rodzi. Jej dezorganiza. rzekom. przypisuj. filozof. broniącym małżeń. przymuso.; kobie. u narod. cywilizo. są towar. sprzedaż.; stąd wiarołomst. w małżeń. a prostytu. po za niem.

Najsurow. inwekty. ~~zwra.~~ miot. Fourier. na przemysł i hand.:
Cel. wszystk. handl. nie jest rozdziel. towar. lecz bogace. kupc.; większa ich część zajęd. niepotrzeb. Kupcy kłam., bankrut., wyzysku.; lichw. i oszust. wszystk. przypraw. o nędz.; stąd drapież. sępów, pożeraj. rolnic. i rzemios.; a podbijaj. cało społeczeń. pod swoj. jarzmo.

Filozofia społeczna

—

Historya Socyalizmu nowożytnego

—

Charles Fourier (Ciąg dalszy)

—

20 w 6 206 — wszystk. co stoi na — 40

11e

w gosp. stow. piętnuj. For. kuchni. i skupyw. (potkarm. – to nie wyzyskuj. cen, lecz je sztucz. podno. Kup.: jak kat ocepod. na zamyśl. i dodaj. im now. ceny; wexlarze i maklerz. wciskaj. się między dob. wiercic. i rządz. i oszukuj. jedn. i drug. – wytworzy się feudalizm handlo. (r. 1808) A filozo. barwi. z hand. potrzeb. i wielk. ośluj. ustaw. stoi między dla niej. głębo. pozor.

Rolnict. jest w stan. opiek. – oprzenie roli tuka dla wdrobnie: mająt.; stów tydz. i t. d.; pochowyw. zapasu. i t. d. nie odpowiz. wymag. Klono. i takż. sprzedaw. produkt. i t. d.

Gospodar. domo. prowadzo. w spos. mnożąc; na co styl. odebr. ognisk., kuchni i t. d.

Rzemios.: prowadz. w lich. niezdo. warszt.; w spos. nied. i bez zamiłow.; większo. producent. ledw. potrafi się wyżywić. Potrzeb. bogactw, a nie konsty. liberal. w ostro. głodny nie ma żadn. korzy. z praw przyrodz. ostro. ani z praw konstytucji.

Każd. urodz. się na zie., ma praw. aby pracow. w ziem. i pożyw. urodz. i mieszkiw. Pomnoż. podat. a nie dostarcz. ludzi ani chleb. ani pracy i strat. Liberal. ozaukad ład, wydawać. go na łup demago. Liberaliz.: najnieświadomszy: filozo. pomnoż. tyl.
Liberaliz. wymysl. ugod. społeczn. opart. na głod. i łagnet.

Schäffle str. 230

str. 231

System społecz. Four. rozpa. się na dwie częś: organiz. rodz. i przemy.

a) organiza. rodz. u Four. poleg. na idei emancyp. Kob. Skoro te są równorz. a najczęś. w niegod. spos. poświęcen. egoist. zachcian. mężczy. przez małżeńs. nierozerwal.; należ. i kobie. i mężcz. pozost. wolno. zupeł. oddan. się za swe. skłonnośc. Mogą zat. niewias. pozost. westalk.; mogą na jedn. poprzestaw. męż. dopó. tak. będz. ich wola; mogą męż. odmien. lub do niego dobr. sob. kil. inn. Przeciw Four. uważ. za prawdop.: że większ. Kob. będz. chcia. mieć po kil. męż. pośród trzy stop. związ. małżeń. Pierwsz. małżon. będz. ten, które. ona urodzi pierwsze. parę dzieci, drugi który ją obdarz. jedn. dzieć.; na trzec. miejs. przycho. małż. z któr. nie doczek. się jesz. żadn. dzieci. Każd. z tych małżon. może mieć na ten sposób po trzy żony.

Wtedy kobie. będą dozn. wielkich. czci i galanter.; zatem że każd. może swe. małżon. odebr. prawo mężows. a zat. i prawo do spadk. Dzieci i starcie, traktow. jako wspólną treść, wszystkich osobno i mają być pielęgnow. przez tych, którzy do tej. mają powołan. osob. Zob. Schäffle p. 232

20.6.906

11 f

<u>Przemysł</u> <u>u Four.</u> rozwij. się, jak rodz.; potęg. przez wol. dział. poprzed. Znajd. się w rodz. ludzk. pewna ilo. charakte. z któr. każd. zdol. jest do wykonyw. robót najróżnorod. Liczba i zdolno. tych charakt. odpowiad. jak najdokład. wszystk. potrzeb. życia społeczn. Wszystk. są obecn. w każd. gromad. dwatysięcz. Tyle dusz nie obejmo. każda ~~gmina~~ a nie powin. obejmow. więc. bo owa liczba zapewn. wystar. do organiz. autono. zawieraj. w sob. charakte. potrzeb. do którejkol. pracy społecz. Połącz. dusz w gmin powin.. odbyw. się dobrowol. a wiedz. poprzed. zwrot. do tworz. szereg. i grup. Szeregi uczuciow. (<u>séries passionnelles</u>) odbyw. pewn. rodzaj. a grupy odbywaj. pewn. gatun. funkcyi społecz. zawsz. z własn. i wrodzo. skłonno. Trzeb. żeby każd. mógł zadowol. wszystk. skłonno wrodzo. w swej natu.; musi każd. kolej. ~~do~~ w różn. szereg. brać udział. Każd. szereg, dla dwubiegunowo. każd. funk.: musi składać się ze środk. i dwóch skrzyd. czyli rozpad. się na 3, 5, 7 lub 9 grup. a z drugi. stron. zrast. się w potężn. falangę.

Taka gmi. zapło. otrzyma. namiętno. do pracy i wytwarz. niezmier. ilo. produkt. Pośród grunt. należ. do gminy, wznosi się pałac falangi, tak zw. falanster, gdzie w pracown. urządzo. ostatn. oddaw. się będą wszelak. rzemiosł; z chorąg. i muzy. na czel. wyrusz. w odpowied. ubiór.

na upraw. swych grunt. a zapad. do pracy porwani, pospiesz. z jedn. pracy do drug. W falanst. mieszkaj. oni wspaniałej, ~~od~~ król., uczęsz. w wspólnych sal. jadaln.; posyła na widownis. zachwycaj. lub miłe zaba. towarzy. będą przechadz. się w wiecz. zielo. ogrod. Los najbied. będz. świetniejsz. od położ. bogaczy dzisiejsz. a potrzeb. tyl. założ. jednej gmin. aby przekon. wszystk. o korzyści. nowe. syste. społecz. i rozszerz. go po całe. świe. Gdy się syst. przyjm. ludzko. zostan. zorganizo. w trzy milio. gmin pod wodz. omniarchy, który będz. rezydo. w Konstantyno. Na czel. każd. gmi. będz. unarcha

<u>Uczniо. Four.</u> <u>np. V. Considérant</u>, odrzuciw. zbyt wybujał. marzen. mistrz. przedstaw. organiz. przemys. nieco więc. w ten spos:

Gminy socyetaryjne maj. głów. na celu popraw. rolnict. Więksi ziemi. mali i wiel. ~~zakład~~ twierzaj. stowarzys. akcyj. które odstęp. swoj. grunt. wraz z budynk. i całym żyw. ~~i martw.~~ inwent. Każd. właścic. za to, co odstąp. dostaj. akcye. Tak. towarzys. akcyj. będą pod każd. wzgl. doskonalsz. od dzisiej. bo gdy te ~~polegaj~~ ogranicz. tyl. na dostarcz. same. kapita., tamte łączą w sob. wszystk. czynni. produk.: t. j. <u>kapit. pracę i talent</u>.

20.6.206 | 42 | 11 g

Praca ekono. w syste. Four.

Rola wyd. dale. obfit. i lepsz. owo.; będ. przechowy. w wielk. magazy. potrawy zamiast w liczn. niedogod. kuchn. będą sporządz. w jedn. wielk.; każd. now. najmniej. rzemio. będ. wykony. sposob. fabrycz.; hand. będ. rozmierzo. mniej liczb. urzęd. agent.

Stąd kolosal. oszczędn. we wszystk. gałę. produk.; zat. pójdą usuwa. niedostat. a polepsz. bytu dostatnich. Architektu. falanster. odpow. wszystk. wymagan. produk. i konsum. – sale do pracy, do zaba. i t. d. obok wygod. mieszkań prywat. – zaopatrzo. w wielk. wygod. i potrzeb: we wod. świat. ciepło; będ. wiez. astrono. i telegr. z galery. i ogrod.

W Falanste. będz. wszę. zgod. brater. bo wszys. opływaj. w dostat.; nie będz. ~~[illegible]~~ konkur. zgub.; nie będz. pracy odpychaj. Dziś. praca robotni. odpych. bo mało one przyjem.; warszta. są urządzo. w spos. odstrasz. funk. są jednostaj.; zmęcze. nad mier.; brat. współzawodni. i towarzys. Wszyst. to zmie. się w stowarzyszen. falanstero. Four. Zob. Schäffle str. 236 i 237.

Tam będz. współzawodnic. wzajem. sobie dopomag.; ambic. nie będą źród. źródł. perturb. społecz.; wybory władz. się zawsz. jak najlep. bo wszys. mieszkań. Falanste. znaj. się nawzaj. mogą przeto na urzędni. wybier. zawsz.

najlepsz. każd. będz. postęp. w myśl swoich obowiąz; bo tak wyma. jego interes, tak nakazu. sumien. Zapewnij. takiż w talent. ogół. wstrzemięźli. w używa. bo każd. obok cielesn. będz. miał takiż rozkosz. ducho. ne zawołan.

Podział produkt. odbęd. się wedł. trzech czynni. produkcyi. Znacz. dywidendy otrzy. kapit. poniew. ci, którz. rozdzielaj. dywid. będąc sami kapitalist. nie maj. powod. ukrywać kapitał; i gdyb. zrzeszt. gmina nie przyznaw. mu dostatecz. dywid. przeniósłb. się kapit. do gmin konkurencyj.

Praca wszelk. dzieli się na konieczn. pożytecz. i przyjem; pierw. płaci się najlep. Każda serya dostaj. zapła. od gminy, każd. grupa od seryi, każda jednost. od grupy. Talent otrzy. swoją kwotę od gminy a ta rozdzieli się międ. urzędni. wedle ich rangi. Stronnicz. zatargi międ. urzędni. a nieurzędni. miejsca mieć nie mogą, poniew. te same jedno. w jedn. seryi należ. do klasy urzędni; w drug. do nieurzędni.

Serye tak będą związ. wspól. intere. że naw. dobrz. zrozum. egoizm stanie się pobud. do wymiar. sprawiedliwo. Tak dostan. niektór. producenci, n.p. lekarz. ogóln. rocz. zapła. z rosnąc. dywid. jeśl. stan zdrow. będz. korzyst. Biedniejsi członko. dostan. minimum zapła. naprzód, resztę przy końc. roku, dziś. tak. postępow. niemożeb. bo robo. nie ma w rob. nic przyszłego. Nareszc. wszelk. armie robotni. będą używ. do wykony. robót, któr. poszczegól. gmin. nie poradz.: zalesien. gór; wysuszen. bagien +

+ budow. kolej. żelaz. i kanał. słow. będą podbij. ziem. bo człow. jest pan. stworzen. i t. d. Dzisiej pan stworz. okrzyk. tachingi. z głodu. i t. d.

20-6-906

11 h

43

Charles Fourier

Wyd. jego syste: powinna spełn. zadan. podwój.

1° zbad. jego metafiz.

2° " " ekono.

Metafizy. Four. skła. się z dwóch pojęć:

a) destynizm, czyli że wszyst. zjawis. w świec. tak. mater. jak ducho: podleg. praw. niezmienn.; nieubłag. Wynik. nauki tej jest nega. woln. woli w człow.

b) harmonizm, który że człow. przy nieogranicz. rozwoj. wszystk. swoich popęd. osięg. najwyż. szczęśc.

Obie myśli zasadn. Four. są niewątpli. fałszy. a co smutniejsz. wykluczaj. się na wzaj.

Ale przyjąwszy takową metafi. odbie. sob. Four. prawo do wielk. reform społecz. bo że pomo. reform, chce osiągnąć stworz. harmo. społecz. której, jak mówi, dot. nie było.

Ale dot. wedle niego panow. destynizm, ergo ten nie zdołał wytworz. harmonii

Albo więc destynizm skończ. się z Four. a wted. nieprawd. jest, żeb. on dotąd rządz. świat. społecz.; albo też będz. on wed. panow. a wted. nadarem. jest refor. Four. bo destynizm i w przyszło. będz. wydawać ze siebie dysharmon.

Kto chce zreform. społecz. musi jej przyzn. wolną wolę, czy odrzuc. destynizm.

<u>Psycholo</u>. <u>Four</u>. jest niewątpl. błędną. Przedewszyst. gin. w niej jedno. natu. ludzk. a raz. z nią wyż. pozznacz. ~~Zd~~ Zdawało się, że dość na to istniej. aby zadowol. wszystk. popęd. swoj. Ale zadowol. jakie: popęd. może być dobr. lub złe, wedł. tego, czy zmierz. do osiąg. cel. ~~zgod. się z cel. ostat. ~~ ~~~~ lub też samo sob. jest cel. W pierw. raz. będz. czemś godzi; w drug. czemś złem. Four. zdaj. się przypuszcz. drug.; przez co otwie: wro: wszelk. zepsutą.

Pokazu. się to w traktow. kwest. kobie:

Four. nie zrozum. a/ ani natu: kobie: która jest exkluzy. i chce posiad. męż. dla sieb.

b) ani celu małżeń. który. ma być wzajem. doskonal. się ~~~~ rodzin: za pomo: chow. dzieci i założ. własne. ognis.

c) ani isto. dziec. któr. ma się rozwij. współ. z rodz: i być ich łączni.

Zapew. ~~~~ układ gospodar. dobrze zostaw. dużo do życz. ale nie praw. jego nie powinn. zmienia. jego indywidu. ustroj: ani odrębno. życ. rodzin. U Four. zamien. się ono w wygod. życ. hotelo. bez dzieci i stow. Ci mają być osob. pielęgno. przez specyalist. t. j. +

+ takich, którz. do tego mają skłonno. Oczywiś. rodzi: przez to pozbawi. się obfit. źród. cnót i zasług.

27.6.906 44

Socjal współcze.

konw. Henderś. VI. 819

Dezamy, Bucher

Wymiesz. po krót. kil. należ. do tej. sem. kierk. komunist. Tod wpływ. Fourierzyzmu propon. Teodor Dezamy, żeb. ludzk. miesz. w pew. komun. po 1000 lud. racz. Tod. przy poznięty do ost. granic — każ. rzymn. się tem, co mu usyb. dzien. — pra. wspomożi: lub ustrz. lub ciąż. nowol. zastąp. maszyn. Pobud. do pracy ocen. powszech. i miło. społeczn. Będ. wtedy cztow. pracow: z własn. wol., bez przymus. i bez[?] [illegible] jak nast.

To też nie będ. potrze. rządu, bez wystar. admini. Wszyst. rod. jak następ. bo prawo społe. będą odbędą ze pra. przyrz. A gdy społeczno. będą, zapew. wyrobić. prawo będzie. tyl. prostą regular. i prost. zaprowadzen. którego mają odzwierci. będą magistr. Tamże nie powin. istn. Nie będą już pokrewstwa rodzin. Żadn. wyłownie domu. Żadn. penow. mszą. Wolność zwarstów. Zaped. zniesi. obopólnie pełn.: Wolne rozwody! —

Oto ideał społeczn. —

Buchez, lek. 1796–1865 rzuc. idei assocyac. wytwórcz.
formę. Pracow. już około r. 1831 nad tem, aby robotni.
zbier. swoj. oszczędn. a ze ich pomoc. zawiązy. assocyac.
produkcyjn. części wytw. zarob. miał. pozost. na wzmocn.
i dalsz. już assocyac. lub na zakład. nowej, w który. wszys.
robotni. dostarcz. by do tego żeb. posiad. kapit. potrzeb. do produkc.
Ta myśl urzeczywistn. się w mnóst. prawdziw. przedsiębiorst.
i dot. bar. jest żywot. wśród robot. parysk.

Więc. pozor. podob. się robotni. projekt Louis Blanc'a
żeb. z fundus. państwow. zakła. podobn. assocyac. Byłab.
emancyp. czwart. stanu dokon. się od razu, jedn. zamach.
Proj. Louis Bl. wychodz. na to, żeb. pozost. zakła. fabry.
W pierw. roku miało pańs. prowadz. te fabry. na wzór. racjon.
w drug. robotni. przej. je na swoj. ręce. Te ateliers sociaux
miały stanow. jed. związ. wspól. których. oraz. nad produkt.
nad rynkow. się stab. niedost. i chor. nerwow. pomagan.
bankrutuj. zakład. Spodzie. się że przedsiębiorst. kapitali.
wted. zbankrut. a syst. assocyacyjn. przejdz. w końcu
Wted. kraj. będ. musiał. pracow. wedł. swojej zdolno. a bedz. +

+ konsumo. wedł. i wedł. potrzeb.

27.6.906.

45

Thompson : Hist. inv. engiels. socyalizmu.. ze twór. socyalizmu: Nerq. cię Socyalizmu. który poleg. na jakimś systemie ekono: a przedewszyst. na jak. teor. wartości. która jest fundam: abstrak: (mi. lepiej formulk.) gospodarst. społeczn.

William Thompson (+ 1833) wych: od zdan: który wygło. Ricardo: że praca jest przyczy. i miar. wszelk. warto.

Chociaż. jed. robotn. jest twór. wszelk. bogact. dostaj. mu się tyl. to, co jest koniecz. dla jeg. utrzym., Reszt. tego, co wytwarza. musi oddaw. właściel. ziemskim i kapitalist. za dostarcz. mu środk. produkcyi. To jest owa nadwartość - surplus value - additional value - która jest odciąg. od wydajno. pracy na wielk. robotni. a skutk. przemocn. stanowią. chlebodaw. posiadaj. środ. produkcyi. Taki wynik sprzeciw. się zasad. sprawiedliwo. która wymaga żeb. produ. pracy dost. się w cało. producento. Kapitalis. może tylk. od robotn. być żąd. zwro: tej części Kapit: która zost: zużyt. poder. produk. a przytem. dla żeb. gdy sam bierze udz. w produkcyi pracy kwalif. robotn: Nadwarto. jest wszystkiem. robotni. przez kapitali; jest grabieżą.

Socyal: współcze.

Conrad Handw. d. Staatsw. VI. 820 sq.

Zob. o nim Ant. Menger, D. Recht auf den vollen Arbeitsertrag Stuttg. 91

Thomps. w ety. idzie ze Benthamem = w prakty: reform: za Owenem, to jest. ten rele: twoz: gmin wszyst. które. będ. iżi do wyrabi: mater: surowy dla ich potrzeb: iżi to wyrab. produkt. tak dla wszy. użyt. jak dla samie. Chodzi: o dobrow. assocyac. produkt. w któr. ker. robot. będ. przew. ta sam. ilość godz. a dostaw. otrzym. zarazi od gmi.

Proudhon

1

12a

Proudhon, Pierre Joseph, ur. 1809 w Besançon, jed. z pierwsz. twór. naukow. socyaliz. a zarazem ojców anarchizm.

Z ubog. rodzi. do 22 ro. życ. był składaczem w druk.; dzieło uw. rozgł. w r. 40 pierw. dzieło: Qu'est-ce que la propriété? poruszo. krytyk. wszystk. praw własno. dzieło słynn. odpo: la propriété c'est le vol.

w r. 39 = na konkurs Akad. Besan. Proudhon wyd. w własn. drukarni De la célébration du dimanche za to dost. medal ~~od Akad~~ w Besançon
Recherches sur le principe du droit et du gouvernement w czasie druk. kreśli zniszczono 200 exempl.

Pot. był sekr. u przyjac. adwo. i wydał ~~kilka~~ broszu.: Lettre à M. Blanqui sur la propriété – Avertissement aux propriétaires r. 42 wreszcie w 46 r. wyd. drug. dzieło ważn. treści ekono.-polit. Système des contradictions économiques 2 voll. – w któr. występu. równ. zarówno przeciw własno. jak przeciw komuni. Własno. jest wyzyskiw. słabszych przez możniej.; a komunizm wyzysku. silnych przez słabsz.

Pot. był urzędn. w ~~handl.~~ instytu. transpor. aż do r. 47 – w r. 48 po rewolu. luto. zosta. posł. do zgromad. narodo.

Dla propag. swoich teor. założył. różn. dzienni: Représentant du peuple – Le peuple – La voix du peuple – Le peuple de 1850

Przed wiosn. wydał. ogłos. brosz.: Solution du problème social – i Le banque d'échange – w któr. twierd. że pien. i procen. są źródł. nędz. społecz.

Ar

Ai do śmierci ciągł. coś ogłasz. Z dzieł: De la justice dans la révolution – 3 voll. 58 – skaz. na 3 lata więz. uciekł do Belg. – wrócił do Pary. po amnest. w 60 r., um. 65 w Passy.

Wyd. komplet. dzieł u Lacroix w Pary. 1867 i nast. zawie: w 26 tom. rzeczy ogłaszane za życ. auto. a w 11 tom. rzeczy predt. ~~nie~~ wydane. Tamż. listy Proud. ukaz. się przez Langlois 75 r. w 14 tom.

Diehl (Prof. der Staatswiss. in Halle)
P. J. Proudhon, Seine Lehre u. sein Leben – 3 Teile 13 M.
1. d. Eigenthumslehre u. Werthlehre 88 Jena, Fischer – 2,50 M.
2. d. Syst. der oekonom. Widersprüche etc. ibid. 90 – 6 M.
3) Sein Leb. u. seine Socialphilo. Jena 96 – 4,50 M.

Zob. Diehl – P. J. Proudhon – w Jena 90–91 w 2 cz.:

Marx, Misère de la philoso: Par. 47 – po niem. przez Bernstein'a i Kautsky'ego 2 wyd. Stuttg. 92

Mülberger, Studien über Proud. Stutt. 91 =

Sainte Beuve – P. J. Proudh. Par. 72 =

Arthur Desjardins, Proudhon, sa vie, ses oeuvres et sa doctrine. Paris 96 – 2 voll =

Arthur Mülberger = P. J. Proudhon, Leben u. Werke Stuttg. 99 – Frommann =

Proudhon jest właść. ojc. anarchizm.

Pisze w dziele Qu'est-ce que la propriété? ou recherches sur le principe du droit et du gouvernement, wypow. zasc. że tylk. ten hand. jest sprawiedl. w któr. równoważne wyroby zamien. się (t.j. któr. produk. wymag. tej sam. pracy).

Dziś przedsiębior. korzystaj. z tyrańsk. przewag. kapit. nie wypłac. robotn. całk. warto. jego pracy a zat. okrad. go – jest złodz. Stąd własn. jest kradzi. – la propriété c'est le vol –

Aby zaradz. temu na przyszło. żąd. Proud. zniesie. wielk. hierarch. społecz.; wszelk. majątk.; stow. zapeł. anarch. którd. każ. jednost. będz. postępo. wedł. upodob. swoj. i nie zabezpiecz. cało. warto. swej pra. i swoich zdolno.

W 48 r. powz. Proud. plan banku zamiany – banque d'échange – który b. każd. dostarcz. środk. do zakład. przedsiębior. przemysło. za pomo.: t.zw. bons d'échange – banknotów na zamianę. Można mieć za pomo. własn. wyrob. zwrac. pożycz. sumę, bez procent.

Ten plan nie powiódł się ani w życi. nie zost. wprowa.; bank res ludu; ~~[illegible]~~ powiódł się, bo istnt. nie dotrwd. ponieważ Proud. w mar. 49 r. został skaza. na kilkolet. więzie.

W 51 r. ogłos. Proudh. *Idée générale de la Rév. au XIX siècle*, gdz. dowod.: że należ. gwoli produkcyi przemysłów (zakład. wszystk. stowarzysze produkcyj. otrzymane rąk. przez wzajem. sprawiedl. Urzeczywist. swoich plan. nie spodziew. się Proud. po głosow. powszech. który był już we Franc. wprowadz. bo on idzie przekonywaj. prawdy.

Ale w rzecz. kor. zwalcz. robotnych, Proudh. tem mniej wpływ. wytęż. i wszc. w lat. późniejsz. staw. się umiarkow. i zbliż. do pojęć federacyjn. twierdz. że anarch. jest ideał. zbyt trudn. do urzeczywistn.

Pragn. zat. państ. każd. rozłoż. na mnóst. drobn. społecz. a każd. taka gmina, w sob. niezależ. a z drug. łączno związ. miała przeprowadz. u sieb. równo. jednost. i usun. wszystk. biedy społecz. Z tą ideą sympatyzow. pozytywiś. ze szko. Comte'a, a życie chciel. jej nadać powstańcy komuny parys. w 71 r.

Proudhon mało jest dziś czytyw.; najmn. przez tych, którzy
podob., jak on, staw. sob. cele. Chrześcijani socyaliś. go nie czyt.
bo był przez życ. ciąg. nieprzyjaciel: wielk. relig. - nieuw. Boga, a
katolic. nienawidz. w sposób jaskraw. rozwiąz. dla tych. że był prze-
ciwni: a wolnomyśl. francuz. odrzuc. się uwagół fanatyz.
Niem. socyaliś. całych Niem. Katol. go nie czyt. bo jest w
ich oczach reprezent. des Kleinbürgerl. Sozialismus - co
jest wyjęd. tyld. i dostatecz. więc, że go nie czyt. Nareszcie. fachow.
ekonomi: nie czyt. go, bo jest ze nadto wyzn.: a zbyt wiel.
dyal.: Szerok. publiczno: wie ~~tylko~~ tyle: że pisał: le propriété
c'est le vol = co z jest jedno zdan.: wypow.: z 37 tom.
zbiór. wydan. kompl. jego dzieł

Zbior. wyd. wychod. w r. 67 u Lacroix w Paryżu a
zawier. w 26 tom. prace ogłoszo. za życ. auto. - w jedenastu
zaś ostatn. jego prace przedt. nie ogłosz. oraz fragm. Oprócz
tego wyd. w Pary. 75 r. Langlois jego listy w 14 tom.
Jest zat. mat. olbrzy. pomnik ducha ~~[illegible]~~: 25 letn. pracy i
pierw. rzecz wyszła w r. 40 a pisał bez przerwy aż do śmierci w 65
A przez to, po części polemiz. i krytyc. przypad. na czasy
niezwykł. fermentacji umysł. i ciągł. wstrząś. rewolucyj: religijno-społeczn.

W nich. był brak wielk. indy. Proudhon, wówczas w r. 48 a jego
wpływ osobis: na przebywaj. (we Franc: i Belg:) emigran: niem. polit. wszys: był
ogrom: Niemożli. bez wagi: Proudh. należy ocen. Marxa
z jedn. stro: z drug. Bakunina ani rewolu. francus. z r.
48 ani pierw. lat rząd. Napoleo. III. –

W zimie 44/45 odwiedz. go Karol Grün – było to dla
Proudhona pierw. spotkan. z niem. emigr: – (Zob: jego dzieło:
Die soziale Bewegung in Frankreich u. Belgien)

Wygląd: Kończ. mężcz: wtedy: 30 kilka lat, ubra:
w wełnia. kaft. domow. roboty, nogi w drewn. chodak: wiedz.
zwycz: chłop. franc: , w pokoj. na półkach trochę książ; przybitk.
naręcz ~~[illegible]~~ gazet: i rzeźni – człow. prosty, ale zadowolony:
pomim: wymo: trochę grub. i chłops. – ale styl jego czysty,
dobrany, bez. wyrażeń: ogół. wszy: śwież: piękn. mężczy:
pomim. wyraż trochę grub: człow. zadowol: ze sieb. i
śmiało styka. do bojów z ówcz. świat. –

Od ~~[illegible]~~ Marxa uczy. się podówcz. trochę filo. z. Hegl. i z powo. zło źli:
Marx, że ku wielk: szkodz. jego zaraził go Heglizmem; w długich
całe nowe trwaj: dyskus: Te dyskus: niedługo przerwały się a kontynu.
je w spos. systematy. Karol Grün (emigr. – prof. niem. liter. w Par.: +

+ a Karl. Bakunin –

Dość że w r. 48 oświad. przyzwolo. Langlois, że trzech miał mistr. którym zawdzię. wyjść z ignor: Bibl. – Adama Smith – Hegla =

Mów. się wyd. dziw. to zestaw:

Ur: w Besançon 15/1 1809 = ~~w przedmie~~ : gdz. ojc: był [w zakł. brow.] ~~kadrowcą~~ ako bednarz (ze mat. w ~~polu~~ jako ~~...~~ kucharz = po zburz. przedmieś. brow. w r. 14 ojc: do inn. przedmieś: się wyniósł, gdz. nabyw. domek na własny rachun. zajmow. się bednarst. = ojciec prosty, nie mający się na niczem = nie umiej. się liczyć z groszem + 30 rocz. 40 l. matka była rządna i bez. intellig: charakt: wzniosł: Proudh. tę matkę baird. kochał i twierdz. że jej wszyst. zawdzięcz. + pod kon. r. 47 = ojciec jeg. matki był chłopem który stał wszystko republi: i był zaw. pod. niepodległ. wrać =

Do dwunast. roku nie się nie uczył: zostaw. w domu – ale i pod. wszystkiego. do gimn. musiał często: pomaga. ojcu w domu i wolny z nieślych. gospodarstw = nie mając: książ. odpisyw. po nocach każdą lekcj: z pozycz. książ = wykształc. i zasięg. chłop. francus.

W r. 28 = mając lat 19 musiał porzu. szkołę żeby zarab. na życ: i wstąp. do druk: jako korekt: po dwóch lat: zaczął być zecerem – compositeur = od 21 wrześ. 30 =

Drukar. „Gauthier" drukow. wted. Żywot. świąt. po Fran:
Któr. wydaw. młod. mało znan. Fallot z Tenies. Koment: Proud:
~~ołówkiem. – księga~~ [poprawi.] korekt: zwrócił: uwag. auto. na siebie. będ. styl.
któr. on się dopuścił – ten zdziwion: zapozn. się z nim lepiej
i poznawszy jego genial. zdolności: Odkryt. list pisa: przez tego
Fallot – który z tymcz: zwrócił na sieb. uwag. i zost. powoł. do
Paryża. nad podbiblio. Institutu = sekret: wydawn. Komisy.
dotkom: dziejów. Fran = w któr. to liście młody Fallot, który
miał: wyższe wiedz. – zapowiada: Proudhonowi który o 2 lata był
młodszy = sławę nieśmiert. i wszelk. uznan. filozo.

Tymczas. Proudh. jako zecer włóczy się po Fran:
południo. i Lunej: wraca: do Besanç. i wyucz. zaś, aż
w r. 36 zakłada sam. mała drukarni: która stała się dla
niej. źródł. nieszczęść. Kłopot. finans:

Naraz: w r. 38 (23/8) dost. od Akad. w Besanç.
Krzyżef. stypend = (1500 fr.) i przeniósł się do Pary: Tu
się pyta: co wted. jest uważ = to wszystko. to, co ~~Hetkind.~~ jako
zecer, co wiele. odczytał: – uczący: ~~uczył~~ akad. ~~dzieła~~
Teniusk. oraz Horacio. i Wulgat: stąd może powinnie.

ze Bibl. wiat. dla niej. nauczyc. mistrz:

Proudhon: Qu'est-ce que la propriété?

Nikt nie ma pra: do własno.; ani jednost. ani społeczno. czy prywat. czy narodo. Stąd ant: nie tylk. występ. przeciw indywidu. własno. lecz także przeciw komunisty. pod jakąkol. formą. nawet państwo.

Człow. jest robotni. a jako taki ma prawo do swoich produkt.

Ale czemż. prod. jego pracy?

Składa się z formy i materyi.

Człow. nie stwa. materyi. lecz nadaje tylk. formę.

Ma zat. praw. przed prawem opano. jak. mater. Ale prawo to nie wyni. z tego, że pracuj. lecz że bierze w posiad: jus primi occupantis

Gdz. ziemi pod dostat. praw. to uchodzi; ale tyl. do czasu. Gdy stosu. się zmien. należy przystąp. do nowego podzia. a zatem. własno.;

Rów. podz. grunt. powin. istn. nie tyl. na począt. lecz także przy powsta. się po przer

To się odno. do robot. który wydobyw. coś z ziemi
Temu robotn. który przerab: tem te materye, powini tyl.
płacić za formę im nadaną – wszyst. co nadto, jest nadużyc.
Produk. nie zarezerw. prawo do produkt. ani do kawał. ziemi
lecz do kapi. zysku, który wyni. z tej rzeko. własno. – droit
d'aubaine
Otóż się zjaw. jako dzierża. od ziemi, jako czynsz od
domów lub wszelk. ruchom. rzeczy, jako renta z oszczęd.
fundu; czynsz od pien; jako zysk, dywiden. dochód jakikol.
za interes: zamiana.
[W liście do p. Blanqui = własno. jest sama nadużyc]
On występu. równ. przeciw własno. komunisty: –
Zam. własno. chce zaprow: posiad. osobist. = possession
individuelle =
Posiadło. osobist: jest warun. życi: społeczn. Dowodzi
tego 3000 lat trwan. własno: Własno. jest samo-
bójst. społeczeńs. Posiadło. jest prawa, własno. bezpraw.
Zniesie własno. a zachowaj. posiadło. Przez tą zmian.
zasady zniesiecie wszyst. w praw. rządz. instytuc. – wypędz

ile z tej ziemi =

Proudhon – list do Blanqui = r. 41 = .

Stwierdza naprzód pierw. dział. o własno:

Ludz. są równi w godności swojej osobist; równi wobec prawa; powinni zat. być równi także w swoich warunk. istn.

Wiele ponow. kwest. bież. n. r. fortyfi. Paryż.

Naprzeciw. czyni jest to pogl. na histo. rozwój własno.

Pokazu. że własno. była motor. dziej. Sparty, Aten, Rzy. pot. śledz. jej rozwój po przez śred. wieki aż do wiel. rewolu. Jest to antycypac. tak zw. materyalisty. pojmowan. hist: materyalist. (materialist. Geschichts-auffassg.) w ukł. Marxa, poprzedzaj. ją o 20 kil. lat.

1a epo: wiek V = napady barbarz. – dzielen. grunt. ciążn. na zawodz: części ory. dobr. allodyal.

2o od V – VIII wie. z czasyt. koncentr: dóbr alodyalu. czyli przekształc. mniejsz. dóbr ziemsk. na beneficya, dzierża. dobra lennicz. Wielkie własno – dobr. wielkich posiadłości.

Karol W. – (771–814) robi wszyst. dobr. alodyal. zależ. od króla

III^a epo. od VIII – X wie. Związ. lenniczy międ. króla a wasal: zrywa się – oni stają się sami allodyalni – ktj. nie zależ. – dob. majęt. lenne przestaj. uznaw. króla a pod dawaj. się zależn. pana.

4ª epo. XII wie: ruch poddan. chłop. za wolno – oswobodzenia

5 XIII stul. Koniec prawa wolnost. i feodal. rząd. we Włosz. – rozrzęsp. włosk.

6. XVI stu. Koniec feodal. rząd. w Fran. za ministr. Richelieu – despotyzm –

7 – r. 1789 – zniesie. przywilej. uważ. stanu prawn. korpor. – równo. osób i praw

8 r. 30 = porusz. się na zasad. koncentracyjn. które mieści się w własno. indywi. – rozwój ászoozyi

Proudhon

2

Prouds

a.

Tradycja anarchii

W listop. 49 ogłos. Les Confessions d'un révolutionnaire

w lip. 51 ukaz. L'idée générale de la révolution au XIX siècle –

następ. w lip. 52: la révolution sociale démontrée par le coup d'état du 2 decembre =

Wszyst. trzy prace rozwij. myśl jedną, mia. jest narw. teor. anarch:

Myśl zasadn: już wypowied. w Contradictions: środ. któr. dla organizow. pracy apeluj. do rząd. lub do kapit. kłamiee, bo organiz. pracy musi być upadk. rząd. i kapit.

To znacz: że uwoln. się z więz. kapit. i wyswobodz. od tych któr. dzierż. rząd. jest tą samą rzeczą

W Konfesyach wyt.: Żąd. wszystki. stron. przez stron. ze pomo. wspomnie. kapitalów.

Jest to formuł. ekonomi.

A formuł: polity. tak brzmi:

Żadn. urodzen. ustroj. przez ustaw. ze pomo. nieograniczon. władz.

Obie formuł. są identy. bo ekono. i polity. są dla Proudh. odwrot. stron. tej samej wiary.

W Confess. wypow. wielk. prawd. że każd. stronnict. ubieg. się o władz. jest formą absolutyz.

Każ. stronnict. mówi: cel. nasz. jest rewolu. społeczna a rewolu. polity. jest środk.

ale w grun. rzecz. tyl. o przeniesie. władz. na inn. osoby.

„Dajcie nam prawo życ. i śmierć. nad wasz. osob. i majątk. a my was uwolnimy. Ale to mów. Króle i Książ. od 6000 lat" —

Cóż więc powinny rob. stronnict.

Powinny naucz. lud, żeb. sam się zorganiz. pomn. zwracać się do jej dzielność. i rozu. Zam. tego. żąd. od niego władz. i potęgi. Ale rząd nigd. nie może być rewolu. bo jest rządem.

Społeczeń. powin. samo się zrewolucyoni. okaz. swoj. wolę ale rząd rewolu. z r. 48, choć wiel. potrzebie. miał nie dotrzym. bo właśn. był rząd. „To jest klucz do wszystk. co się dzia. we Fran. i Euro. od r. 48 i dziać będz. długo jeszcze" —

Proudhon.
6

Byt powsz. rząd z r. 48 określ. jasno, co do niej należ. a co nie, czy. oddziel. spraw. organiz. od sprawy exekuty. — pot. kar. olygr. [illegible] nowy porząd. rzeczy — one wyst. co najwięk. obzor. tor rzeczą reformę.

[illegible] Klas robotn. nie jest dośw. się władz. i monopo. bez wyższ. pierw. i druga

W rząd. que [illegible] opinij. rozwój swoj. duch. i [illegible] jak. nega. własno. doprowad. go konieczn. do nega. wszelk. powagi i do konklu: prawdz. forma rządu jest anarchia czy. bezpaństwowość.

Pod kon. Konfesyi robi porów. międ. r. 89 a 48 =
„czem była rewolu. r. 89? Ogół. zaberpiecz. własno. trzeciego stanu przeciw rdzenn. przywilejów feodal. —

Czem jest rewolu. r. 48: Powszech. zaberpiecz. roboty przeciw nadużyc. własno. —

Socyalis. powsz. wystrzeg. się by ich nie uniós. polity. inacz. potrafi moż. zbuor. towarzys. ale nie nie potrz. postaw. na jego miejsc., przez [illegible] wywoł. nową, niekończ. się reakcy. Powsz. wszys. być jego zwolenni. inacz. powst. najwięk. tyra. i najstrasz. nędza.

„Należą do stronnict. pracy, naprzeci. partyi kapitału, i całe życ. mogę pracow. Ale niech każ. wie, że z wszystk. pasożyt. których znam, najgorsz. rodzajem jest pasożyt rewolucyjny: Ja nie chcę ani rządz. ani być rządzonym.

„Katolicyzm jest najstarsz. i najpotężn. organiz. życia nowożyt. społeczn. Jako taki musi być rewolucyjny. nazew. Kośc. Jego przeobraż. przypuszcz. ~~polity. jako na warunek~~ jako, który poprzedz. musi, rewolu. ekono. i polity.

[„Przedst. oraz rewolucy. katoli. rozum. zaw. –]

Pod kon. pisze z więzień. ironi: treść rewolu. 48 ro. w kt. stoi:

„Zjaw. się socyalizm. Wprawia świat cały w zdziwie. i przeraże. Czego chce on? Cóż się dzieje? Nic. Wyrób chce rozt. pieniędz. i rząd admenistra. Oto cała reforma! =

Jego idée générale pisan. w więzie. – poświęc. burżoaz.

Gdy mówią: stracona. mi pióro dziennikars. i uniemożli. codzienn. polemi. korzystaj z ~~podr~~ (czywwras. długi. więz. wzbit. się z mojej drogi rewolucyj. aby przenieść się w krai. idei

Idée générale rozp. się w 7 rozdz. Proudhon

C

Przyczy. rewolu. w r. 48 ekonomi. anarch. porostająca rewol.

87 –

polud. bezpośred. = rozwa. systematy. wiedze, któreś potrzeba było rząd

umowe

Zasada orgni. rewolu: wzajemność i ugoda

Cel rewolu: zniesien. pracy i zapłaty a przez to nieograniczo. pomnoż. bogact., zwłaszcza.

Partye wspieraj. rewolu. za dnia:

1° szkoły socyalne, pragnąc: oprzeć się na associacyi. ale te zasad. bezpłod.

2° odcieni demokraty: wzywaj. do centrali. i oprzeć się na władzy państwa.

Przeszłość rewolu.

Zwolennicy dawne. porząd. kapitalistycz. teologi. bankiers. urzędnicze. porząd. – słow. wszy. którzy mniej żyją z pracy a więcej z przeząd. i przywilej.

Jak mówi: polowi. koniec rozkładając: dzielan. dotychczasowo rządu francus.?

ve to opor. w 3 ostatn. rzecz:

1° trzeba przeprowadz. likwidacyę społeczn. - czyli po woli zniesie. wszystk. przywilej. kapitału, zat. główn. tegoż [tegoż] podpory: bank państw. dług państw. [długi] hypoteka.

Postanow. się zniesien. przez kred. bezpłat. i zniesien. złot. monety =

zrazu socyal. uważyli o plus-value i praw. do niej - droit à la plus value = przeto. że nie da się przeprow. i że to prow. podob. do prawa do pracy, prawa do życia. i.t.d. =

2° trzeb. zorganizo. siły ekonomi. czyli przetwo. całą społecz.

Przychod: własno. podzia. pracy, siły zbiorow. maszyny. stowarzysz:

własno. kolekty: grunto. i ziemi zbiór. stanow.

Analiz. sił kolekty: grunto; stowarzysz: ma ze [ich] swą pomo. Kombinuj. się z podzia. pracy stwor. nowe podstaw. dla techni. i wszystk. rozwoju roboty.

Ciekaw: uwagi o ustalen. wartości.

Ernst Busch, die soziale Frage und ihre Lösung. Berlin 90 =

Proudhon.

∂

3° wniosek: rządu w organizacji ekonomicznej = dissolution wyobra. zob. to w ten spos. że ~~część~~ funkcyj urzędów. po organiz. sił ekonomi. wogól. ~~odpad~~; a druga część jak. nauka. roboty publicz. administra. przejd. w posiad. pewn. grup autonomi. i będą wykonywa. po wyłącz. wszelk. powagi urzęd. na podsta. wolu. umowy

Obszern. rozbię. Proudh. towarzys. bez publi. powagi; rozbię. tej funk. i t. d.

W tem. dziele

La révolution sociale démontrée par le coup d'état. roli sektorów. do zmia. stanu i przyjm. widok. cesar.

Zob. Mülberger p. 155

o Louis Blanc tamże 160.

~~Dalszy ciąg~~ na k. ∂ bis

·ó.

De la Justice dans la révolution et dans l'Eglise
wyszło w kwiet. 58 w 4 tom.
poświęc. Kardyn. Matthieu de Besançon a w jego
osob. całe. duchowień. fran.

Eugène de Mirecourt był ogłos. krót. biogr. Proud.
Już w 53 był ogłos. broszur.: philosophie du progrès
który kończ. słow: affirmation du progrès, négation de l'absolu =

dźwign. postęp. i zgod. społe. jest rewolu., dźwig. absolu. jest Kościół
walka międ. niemi rodzi sceptyz.: który objaw. się w poezj. i obyczaj.

Od tego zacz. prolog: = albo Kościół albo rewolu=
zob. Mülberg. p. 182 =

I. O sprawiedliwości: = społeczeń. nie moż. istn. bez ~~zasad~~ zasad.
która jest regu.: wzajem. stosun. międ. ludź.
Ta zasad. nie moż. być poza. – lecz wewnątrz. (potrzeb) wewnątrz: drogą: alb. zewnątrz. (transcendentnie)

Dalszy ciąg na str. 2

Proudhon

9 bis

Z anali. drietek powyż. okaz. się, jak przeds. Kropotkin nazw. Proudh. ojcem anarchii.

Już w r. 40: Qu'est ce que la propriété napis. te znacz. słowa: Jak człow. szuka sprawiedliwo. w równo. tak społeczeństwo szuka porząd. w anarchii. Anarchia, nieobecność pana i króla, taka jest forma rządu, do któr. zbliża. się z dnia każd. Przyzwyczaje. nie zadowolić. któr. nam każe człow. brać za wzór a wolę jego za prawo, sprawi. że takoż anarch. uważ. za szczyt nieporząd. i za wyr. chaosu, i t. d.

W r. 63 chwali się, że w tej kwest. wszystkich wyprzedz. bo już w r. 40 ogłosił się anarchis.

W r. 48 w miesiąc po rewolu. lutow. ogłasza swoj. Solution du problème social – manifest demokr. anarchisty. przeciw demokra. nie wyzwaj. rząd. wszędzie.

Wyrzu.: tym demokracyom, że szukaj. w rząd. narzędz. do wyswobodz. się, bo przez to przedłuż. w nieskoń. idea państ. W prawdz. rzeczypospo. każd. obyw. robi, co sam się podob. i tyl. to,

co mu się podob., bierz. udział. bezpośred. w prawodawst. i w rządz. tak jak udział ma w produk. i cyrkula. bogactw. Każd. obyw. jest król. bo ma w sob. pełnię władz, króluj. i rządz.: Bezpośr. jest anarchią dodat. Nie jest to ani wolno. podda porządku. jak w monarch. konstytu., ani wolno. uwięziona w porządk. jak ją rozu. rząd tymczaso.; jest to wolno. oswobod. od wszyst. przeszkód, od zabobo. (od) przesądu, (od) sofism. zysku i władzy.

W Confessions d'un révolutionnaire w roz: XI
Qui suis-je? = twierdz. autor, że nie szuk. światł. ani u socyalist. współczes. ani u stronnictw ni u dziennika. ni u towarzyst. tajn. Twierdzi, że szuk. lepiej, bo wystąp. na scen. polity. z negacyą tego, co znalazł w społeczeńs. najdawn. najogólniej. najpowszech. najmniej podawan. w wątpliwość: „Negacya własno. pociąg. za sob. nega. władzy i bezpośred. wywodzi(em) z moj. defini. ten wniosek nie mniej paradox: prawdziwą formą rządu jest anarchia

Powtarz. to w wiel. hist. przyszło.

anarchiś. niem. n.p. Most w swoj. Freiheit komentu. ją [illegible]

Przyjmu. od nieg. tę naukę: Bakunin, Herzen, a nowsi

59

Justice — Proudhon — e

albo immanence = w pierw. raz. podmio: sprawiedli.
Bóst. lub inne pow: jak kościo. państ. i t.p.
w drug. raz. podmiot. sprawiedli. jest odrzu. czyli ludzko.

II. O osobach = Mülberg. 183

za pomo. rozu. człow. czuje swoj. godn. w osob. bliźnie.
tak samo, jak w sob. a na ten sposób identyfi. swoj. z nim
Sprawiedli. jest wynik. tego rozumo.

bezwzględ. uszanow. ludzk. godno. w każd. osob. i
w każd. warun; należ. ją zaw. uzna. obro. i t. d.

Relig. obrzw. zniewag. godno. ludz. przenosz. sprawiedli.
po za człowie. = grzech pierworod.

Rewolu. franc: że przez iluz. optycz. człow. swoj.
ideę sprawiedli. wystaw. na zew. i robi z niej bożyszcz.
Z począt. moż. taka hipot. być pomo. do wychow. rodz
ludz. pot. staj. się opiekunicz. tyran.

III. Dobra = Pomię. sprawiedli. wedł. pojęci kościo. jest
pots. stoj. ponad człow. zmien. się prawo w rozkaz a obowiąz.

w podstaw. t. =

człow. rozbrojo. wielk. godno. osób. dobr: wed. krafe i depczy. od Boga. Kośció. – teor. Taski = przepisy potrzeb. dla Kośció.

Kościół przeczy równo. dóbr i ludzi a zdąż. do relig. społeczno. która nie zgub. skut. dla rodziny i wolno. pracy

Rewolu: zmien. podst. now. ekono. społecz. zamieniaj: wzajemno. zamien. czy. prawo osobi. na wzajemno. usług czyli prawo wzoro.

Etycz. prawo: badz. sprawiedli. jedn. dla drug. branie na polu gospodar: zamieniaj. równ. warto: na wzaj.

IV. Państ. Niemoral. polity. ustroj. jest następ. niemoralno. ekonomi. porząd. Kościo. potwier. niemor. polit. przez teor: o rządach Opatrzno. i predestyn. Stąd uznano. państw. i wojne. moralno. przez zwycię stwo. i t.p.

Rewolu. wywra. ten ustrój. polity. (t. j. rządów porząd. wzory) i staw. na jego miej. władzę społecz. +

+ niezrob. niewdział. bezimienn. oparta na prekursach dzieł ekonomi. i współn. działa. korpora. przemysło.

Justice

Proudhon

1

Na końc. uwart. stud: Krótk. Katech. polityk:

V O wychow.

Kościół zwrac. sumi. w człow. to zew. zasó. do wzg. po za świat. =

relig. i sprawiedl. to dwie wagi – gdy jedne podno. się, drugie opada =

wychow. kościel. jest ogłupi.; robi z człow. hipokry: bo trakt. ~~duszę~~ jako isto. złą, gdy przeciw. dusze ma w sob. swoj. prawo rozwoju i chce rozwi. się swobod. Państ. zaś robi z człow. albo niewol. i kaleką albo obdar. go przywilej. a pozbaw. zrzu. ~~rzeczy~~ i pozn. godnó. osób; odznacz. go od ziemi, na której żyje, jak niewol. a która ~~nie ma~~ nic z nim nie ma wspólne.

dwa ostat. zarzu: człow. na tom. natury – człow. wobec śmierci =

Zob. Desjardins I. 201 =

VI. Praca =

Chryst: ~~Kocha~~ umartwiać się = być pow. wyprz. konsek.: ustępuj. sob. na wzaj.

Zob. Desjardins 202 =

VII idee

VIII ~~[illegible]~~ geniusz. i wolno.

IX. post. i dekad.

X. miło. i małżeńs.

XI dalsz. ciąg.

XII sankcja moral.

VI. Praca – najgłęb. odczuta z dzisiej. rozpr.

Praca przykro-uciąż. i trud. wytwarz. dla ogółu niebezpiecz. ciąg. niewoli, z któr. usiłuj. go wybaw. równowagę ekono; organiza. polit. i wychow. Trzeb. usun. niebezpiecz. niewo. zagrażaj. społeczeństwu. i opustosz. należ. pracę uduchowić. a to możeb. tyl. gdy każ. robot. w ciąg. swoj. ~~rozwoj~~ zawodu. stan. się przedstawiciel. całe. rozwoju przemysło: Z tego wyn: że probl. pracy z namiestno. społecz. t. j. pracy z powołan. czyli rozumu wyswobodzo. jedno jest z probl. początk. rozu. i powstan. idei, czyli że nawiąz. się jakiej przemys. jest gałęzi. oświat. publi.

Ale teolo: jak wszęd. tak i na tem polu okaz. się nie praktyczną – a ~~tyj~~ w połącze. z nią kościół i państ. w imię godno. służba ludz. zadekretow. niewolę ogółu. wskazan. na pracę. Filo: spirytualis. nie cier. pracy i filantrop. bezsilna.

Rewolu. rozwiązu. ten probl. na drodz. postępow. organiz. mierny. Obraz. do rzecz. i uniemożeb. wszelk. wiązan. społe.

Idea ze swemi kategor. bierz. początk. z akcji i wraca do akcji, jeżel. pierwszy. ~~ogniem~~ działaj. nie ma zgin. Wszelka wiedza tak zw. a priori, raz z metafi. wyrzuca z pracy aby stary. pracy za środ. przeciw. niż nawiązyj. pycha filozofi.

i Spirytualizm religii

<u>VII Idee</u> Ludz. zaw. uważ. prawdę i prawo rzeczy za coś wyższ. jestest. od rozumień osobist. bo zaśw. [illegible] wewnętrz. jak doświad. życia odbyw. w niem ciemno. i sprzeczno. Powaga osobist. zaw. była podejrz. Co do ogóln. rozu. lub pewno. udaw. się zrazu do wyrocz. i objawień, potem do bezpośred. lub wyrozumow. zgody ludów, jeszcze później do spekul. metafizy; nareszc. gdy wszystk. to zawiod. do obserwa. i doświad. — Głów. przyczy: demoraliz: są a) że ludzko. nie zna praw sprawiedliwo; b) że nie zna warunk. ogóln. rozu. Gwaran. któr. kościół daje za niewystarcz: kościo. systematy. przyj. wiedzę i rozum ogól; przez to [illegible] ciągł. w nowo powszechn. sceptycyzm, ugoda kościoł. z tyran.

Proudhon

Mülbergeo p. 188

Światło przyno. rewolu. Ona określ. porządnie. i grani. metafi. ona afirmow. że rozum zbioro. jest czemś rzeczywist. i że specyfi. się różni od rozum. jednostko; ona zakład. na gruzach niemożebno. [illegible] się w przeciwdział. rozumo. [illegible] publicz. pewno. Atoli. dotąd do tego ona wyszła. Krok za krok. wszystk. pojęć: bezwzględ. ontologii; ograniczy. się zaś do porówn. związ. czyli zjawisk. Rewolu. dokony. wielk. oczyszcz. w dziedzi. religii, filoz. pojęć — [illegible] z niej po kolei teizm, panteizm,

ateizm, katolicyzm, protestantyzm, naturalizm i wszystk. rozwb. ontologii ściany =

Müllberger 188

VIII Świadomość i wolność: Jeżeli Kościół powoł. na immanentną sprawiedliwość. tracić rację bytu; jeżeli zaś sprawiedl. boża jest tylko różnicą między dobr. a złem, potrzebuj. Kościoła istot.; jeżeli Kościół uznaje wolność i równość. takich być powin. Ale żeby Kościół na to się nie zdobędzie. Zat. wrzuca się pod rząd. (papieizm) – który relig. zabija, a moralność zost. bez uzasadnien. Takie podsteł. społeczeń. podupad. Stworzy. ludzi nie potraf. tego zadan. spełn. Rewolucja zatrzymała ten rozkł. Przeciw sofiz. Kościoła. spełnił. zatwierd. ona różnicę między dobr. a złem; przeciw fatalizm. filozofii i katolic. objawieniu zatwierd. ona istot. i skutki wolnoś.

IX. Postęp i upad. Wszęd. gdzie panuje instynkt: czy się naszym interesem, relig. ambicją, ideał. i t. d. Życie narod. i polity. egzystenc. są w ciągłej fluktuacji: Podno. się i upad. Dopiero panow. sprawiedliwości zapewnia i postępowi stało. Szczęś. panow. absolu. chyli się ku końcu; bogo. zasłki. Postęp społecz. polega na pracy, wiedzy i prawie. Gdzie

idealiz. pane; cofa się post. Wina. jest wszelk. nieporz. myślen. idealiz. Chrześcijań. były sto razy straszniej. od idealiz. cesarz; on opóźn. rozwój. społecz. o 15 wiek. Proudh. h

X. XI Miłość i małżeństwo. Mülberger 189

Teolo. chrześcijań. ściągn. małżeń. z wyżyn politeisty. naturalnie. Te dnie rozpoz.: wzniósł. napis: Saint-Beuve! Gdy mówi o moralno. i rodzin.; chrześcijani ma w sob. coś z atmosf. biblijn. i patryar. —

Udoskon. moraln. osobisto. tyl. możeb. w małżeńs. Połącze. kobie. i mężczy. stwarz. jednobyt społecz. Potęp. (Proudh.) wszyst. co zmierz. do nadwerężen. tego jedno. Występu. przeciw wszyst. socyalisty. i romanisty. głoszące: emancyp. kobie. natur. nowe. Vetech. małżeńst.

Ostat. pyt. takie: Dla czeg. filozo. prawa tak długo nie rozum. małżeństwo?

Odpow.: Począt. filozof. zawsz. szukali prawa w religii a każd. religia jest w grun. idealisty. i erotycz. Zat. w duchu religiin. miłość stawiano po nad prawo a małżeńst. zniżo. do konkubinatu.

[Dopowiedz. powszech. że w chrześcij. małżeń. nie ma nic wspól. z miłością. =

XII. Sankcya moralna

Sprawiedliwo. nie wystarcz. dla człow. prawem, gdyż praktyk. jej wszystk. uchodz. za obojęt. W dawnych prawodawst. nadzwych. wiel. skład. się pierw. na to, aby prawo było obowiązujące: 1° Powaga prawodawcy; 2° text praw, 3° ratyfikacya praw 4° gwarancye praw czy. uchwale: kary. Tak było w dawn. świe.
Owe pierwiast. kościo. tak przenieść: 1° Bóg 2° Objawie. 3° Kapłańst. 4° Nieb. albo Piekło —

W porząd. rewolu. stworzo. przez auto. rzecz tak się przedsta: Człow. społeczeńst. przyrod. rozwija się, gdy sprawiedliwo. jest przestrzeg. — wszyst. cierp. i obumie. gdy ona jest zgwałcona.
Czy takie sank. wystarcz. w każdy. razie zapyta aut. Czy wystarczające ze wzgl. cnoty, ekspiacye zbrodni, naprawę błędu? Proud. śmiało odpow. że wystar.

Zna materyę. że to mów: że przyrod. nie zna sprawiedliwo

Proudh. objaśni. to kilku zdan:
Wszechświa. ~~poleg~~ opiera się na prawach sprawiedliwo.
Sprawiedliw: ukształtow. wedł. praw wszechświa:

+ Kształt. popęd. lub uczuć.

Z tych dwóch zdań wypł. wedł. auto:
System praw sprawiedliwo. ten sam jest, co syst. praw świata, gdyż w duszy ludzk. działa nie tyl. w formie idei lub pojęć, lecz w +

Prondh.

Zasten. się Proud. jeszcze. nad fizyolo. królobojst. Za cezar. pogań. królobojz. miało źródł. swój. w upadku władzy duchowej a zmaterjalizo. społeczeństwa; po zwycięst. Kościo. przyczy. królobojst. jest rozdz. władzy duchown. i świeck. Było. w ewan. św. Jana królestwo moje nie jest z tego świa: Te słowa tak komentu. aut: Julius Cezar otwiera erę królobojstwa; Chryst. jej podniósł do godno. dogma: Od nich zaczy. się odpowiedzial. moral. wszystk. zabojstw.

Za to rzecz. Proudh. że w społecz. anarchicz. królobojst. nie ma racyi bytu, bo potęgę. władzy duchown. i świeck. będą otrzymal. ogłoszo. przez rewolu. Żad. atent. nie będz. się już popeł.:

To znaczy: że pogan. zabij. piastuj. władz. poniew. były zmateryalizo: że wschod. pierw. duchown; a chrześcij. zabija: ponieew. obie władz. są rozdzielo. Gdy będ. połącz. oczyści. w duchu anarchii proudhonows. – ustan. wszyst. polity. zabojst.

Proudh.

K

O własności wygłos. Proud. w ciąg. 25 let. karye: liter. trzy różn. teor. któr. on uważ. za rozw. jedn. i tej sam. myśl. choć inaczej wydało. się być sprzecz. międ. sobą. — Zob. Anth. Desjardins II. 101 sq.

Pierw. teor. jest z r. 40 ~~wyrażon. się~~ = : własno. jest kradzie. Zastąpi. ją posiad. osobist. (possession individuelle)

„Posiad. osobis. jest warun. życ. społeczne.; pięć tysięc. lat własno. tego dowod.; własno. jest samobójst. społeczeńst. Posiad. jest w prawie; własno. jest przeciw prawu. Zniećie własno. a zachowaj. posiad. a przez tę jedn. zmian. w zasad. zmienisz wszyst. w prawi. rządzie, ekono. instytu.; wypędzi. zło z ziemi p. 250 (Desj. II. 139)

Ale posiad. zmien. się z liczb. posiadacz. to znacz. że wszys. powinni mieć równ. części ziemi w posiad.

Saint Sim. pow.: każde. wedł. jego zdolno. a każdej zdolno. wedł. jej czynów.

Fourier: każde. wedł. jego kapita., jego pracy i zdolno.

Proudh. odrz. i sprzec. te zasada ~~[illegible]~~: poniew. przypus. nierówn. zdolno. i warun.

Wedł. Proud. wszys. robotni. są równi, i żad. nie powin. dost. więc. od drugie; każd. powin. dostaw. równ. częś. produkt. od zamian. przyped. na część ziemi przez niego posiad. — kto pred. swoj. może odprzed. lub dla

zeb. coś zrob. ale nie moż. produkt. towar: wszyst. ilo: jaka ozna. jest poszczeg. liczb. godzin i t. d.

Kto mniej pracuj. dostan. mniej

Ale nierówn. zdolno. poszcz. – będą wszy. produkt. bo różn. w zdolno. zdrow. i t. d.

Produk. stoi utrzym. równo. wolny. rozstęp. nierów. zdolno. równiąc zdolno. o czem zob. Desjard. II. 142.

Ser na równi z exempl. Kiedy p. 143

Każd. zdolno: zwyczkow. jako funkcya, o czem mów. wyłącz. wszyst. chorob. własno: – maladies propriétaires – p. 144.

Zrówna. wszystk. zdolno. otwor. przez oświat. mas = ibid.

12 9 65

Lassalle Ferd. ur. 25 r. w Wrocł. z żydz. ojc. był kupc. żyd. po ukończ. gimn. wezwan. do szko. handlo. w Lip; od r. 44 stud. filolo. i filozo. w Wrocła. i Berli. w r. 47 poznaj. i zawiąz. w bliż. stosun. z hr. Zofią Hatzfeldt.

W r. 48 przystęp. do stronnic. demokr. i pisz. do Neue Rhein. Ztg. którą wtedy wyd. Marx w Kolo. Za swoj. artyk: kt. zaszy stawia. przed sąd, a ten skaz. na sześć mies. więz. od r. 57 mieszk. w Berl. gdzie wyd. dzieło swoje dla filoz. Herakleitos des Dunkeln von Ephesos w 2 tom. r. 58 – dzieło wzo: ale zbyt stronn. filoz. Hegl. (która cenił najwyżej) do stanow. myśliciel.

W 59 r: dramat Franz von Sickingen

Gdy w 58 r. wybuch. wojna włos. ogłos: der italien. Krieg u. d. Aufgabe Preussens – przemawiaj. za zjednocz. Niem. pod hegem. pruskiej – Po kt. im. broszur. w 61: Das System der erworbenen Rechte – Eine Versöhnung des positiven Rechts u. der Rechts philos. 2 Bde – 2ie wyd. 1880 przez Lotara Bucher –

Na wios. 62, podcz. konflik. izb. prus. z rząd. miał dwa wykła: W pierwsz. dowod. że kwest. konstytucyj. nie należ. do dziedz:

Lassalle i przyszłość Socyalizmu

Uwaga 74 odbitka z Przegl. Polski:

Ernest Seillière, Etudes sur Ferdi. Lassalle, fondateur du parti socialiste allemand Paris 97 Plon

Geschichte der deutschen Social-demokratie von Franz Mehring – dwa tomy

Bischof von Ketteler von Otto Pfülf Mainz 1899

Bischof von Ketteler v. Otto Pfülf Mainz 99

prawa, lecz potęgi - nichts Rechtsfragen, sondern Machtfragen
W drug. „Was nun" radz. izbie, aby odrocz. nirz. posiedz. dopó. rząd nie zaprzestan. nielegal. wydat.

W tymż. r. 62 miał wykł. na przedmieś. Oranienburg: Ueber den besondern Zusammenhang der gegenwärtig. Geschichtsperiode mit der Idee des Arbeiterstandes - dzieli hist. na epo: wedł. stanu, któr. w każ. rządz. państ. - za to proces, który pienię.

Dwie obrony L z tego proce. ukaz. się jako broszu: Ta z 1ej instan: Die Wissenschaft u. die Arbeiter, ta z drugiej: Die indirecte Steuer u. die Lage der arbeitenden Klassen

W lut. 63 z polec. Komite. central. do mającz. się zebr. kongres. powszech. niem. robot. ułoż. progr. polit. socyal. = Offenes Antwortschreiben Zür. 63 - któr. progr. jego zgś. za podstaw. swoich dział. przez Allgem. Deutsch. Arbeiterverein - zaród przysz. part. socyalno-demokr. w Niem. = radzi robotni. aby tworzy. stowarzysz. produkcyjne z pomo. kredytu państwo - ale nakło. państ. do tej pomo. gdy uzyska. rob. prawo głosow. powszech.

w r. 50 na 1000
5 po nad 1000 tal
32 od 400-1000
73 200-400
167 od 100-200
723 niż 100 -

Dwie ostat. klasy razem
890 niż 200

w r. 55 = ogół docho. Prus. = 109 mil.
z nich 24 mil. bezp - 85 mil. z pośred

Ferd. Lassalle w ostatn. dwóch lat. swego życ. 63 i 64 był zajęt. odd. agitac. na rzecz swego. Powszech. niem. Związ. robotn.

Na początk. 64 wyd. sław. pamflet: Bastiat-Schulze - nazwany swoj. pracę ekono; w któr. zwalcz. wzaj. zakład. przez Schulz-Delitzsch'a a przeciwstaw. im swoj. własn. pomysł. które jedn. są przew. wszystk. zapożycz. od dawniejsz. ekonomist. liberal; potr. od Proudh. Marxa i Rodbertusa - w skut. niemałej agitac. miał osiągn. nowe prace na głów. ale śmierć wyrwała go od nich, poniesion. w pojedynk. 31 sierp. 64 r. w Genewie z bojar. rumuńs. Janko Racowitza o pannę Dönniges, córk. bawars. dyplom.

Brandt, Ferd'n. Lassalles sozialökono. Anschauung. u. prakt. Vorschläge. Jena 96 2/Au Fischer

Part. socyaldemokr. później idee L. porzuc. Marx był zasadn. ich przeciw: L. był idealis; patryo. niem. i zwolenn. socyaliz. państwo. Marx był materyalis; internacyonalis. i przeciw. państwo socyaliz. który dążył zastąp. swoj. komuniz.

Zob. Conrad, Handwört. d. Staatswiss. 2te wyd. V. p. 530.

Już w r. 75 Marx skrytykow. ostro taktykę i zasad. ekono. L. i odrzuc.: das eherne Lohngesetz =

Dziś nowoż. socyaliz. nie hołdu. już nauk. L. nie zmniejsz. to wcale jego zasług agitacyjn. oraz nie zmienia to faktu nie wąt. że on

po raz pierw. jawno dla szersz. publiczn. wyłoż. idee socyalis. i dla
nich pozysk. sympat; oraz że on wcielił - do życ. powod. partj. robotn.
On także stwor. krytyk. podst. idee szko. manczesters: a wielk.
pracowito; szerok. wykształce. i zapał. niezwyk. był świetn. okaz.
agitato. z który. nam - sfery rząd. mogły wchodz. w bliż. stosun.

Liter: Sämtl. Reden u. Schriften wyd. przez Hotschicka
w Nowym Jorku - Ausgewählte Reden u Schriften 3 tomy
w Lip. 91-92 - Reden u Schriften 3 tomy Berl. 92-93
z biogr. przez Bernsteina - najlepsz. wyd. zrob. przez stronnic.
socyal. demokr = Briefe L an Hans v. Bülow Dresd. 85
nowe wyd. 93 r. Briefe ~~von~~ L an Karl Rodbertus - Berl. 78
Tagebuch - herausg. von Paul Lindau - Berl. 91 =
Brandes = F. L. Berl. 78 2ie wyd. Lip. 88 i wiele innych =
Ferd. Lassalle's Briefe an Georg Herwegh, herausg. von
Marcel Herwegh (syn adressata) Zür. 96 =
Die wahren Ursachen vom Tode Ferd. Lassalles. Leipz. 95.

Lassalle von Paul Ernst
w Zuk. ~~v. 97~~ vol. VI
n. 8 z 20 list. 97 -
Die Anfänge der Arbeiterbeweg v. Heinr. Oberwinder Rok V
no. 46 z 14 sierp. 97.
Le Socialisme allemand et le Nihilisme russe par Bourdeau
Paris 92 (Alcan)
Deutschl. u. der
Socialismus von L. Bamberger
78

12 67

Engels Fryd. ur. 20 w Barmen, syn zamoż. fabryk. zost. kupc. a równocześ. występ. w zebran. radyk. i pisyw. do gaz. W 42 odsług. w Berli. jednoro. wolunteryat wojsko; pot. dwa lata w Manchester gdz. ojciec jego był współwłaści. fabry. wyrob. bawełn. W 44 kier. udz. w Deutsch französ. Jahrb. wydaw. w Pary. przez Arnol. Ruge i Karo. Marxa – wraca do Barm. w 45 występu. jako mów. komunisty. w Elberf.; w 48 żyje w Pary. i Bruk. – należ. do tajn. związ. komunist. założ. przez Marxa, redaguje raz. z nim w Lond. manifest komunist. wydan. do „proletar. wszyst. naro." Leipz. 72 nowe wyd. – w 48 i 49 należ. do Neue Rhein. Ztg wydaw. przez Marx. w Koln.; pot. wmiesza. do ruch. rewolu. w Elberf. w Palaty. w Badeńsk. gdz. odb. ~~kampan~~ wojn. jako adjut. Willicha. Uredzy. z Badeńsk. prowadz. fabry. ojcow. w Manchest. – od r. 69 wycofa. się z interes. kremujto. żył ai do śmier. 95 wstąpi. do związ. towarzy. W assocya. międzyna. (Internationale) był sekr. dla Włoch; Hiszp. i Portug.

Broni komuniz. Marxa zarów. przeciw „małomieszczań. komuni. Proudhona jak. przeciw anarch. nihilis. Bakun.

Dzieło jego wyższ. Die Lage der arbeit. Klassen in Engl. –

Leip. 45ᵒ – nowe wyd. Stutg. 92 – nie wielk. wart. uczniów. pomi. jednost.

1 poglądów: teraz. wyłożo. Polemicz. treści jest przew.: Herrn Eug. Dührings Umwälzung der Wissensch. 2ᵉ wyd. Zur. 86. Socjologicz. treści jest „Der Urspr. der Familie, des Eigenth. u. des Staats – 4ᵉ wyd. Zur. 92. – Oprócz tego wyd.

Die Entwickelg. des Sozialismus von der Utopie zur Wissensch. 4ᵉ wyd. Berl. 91 = Wyd. także 2ⁱ i 3ⁱ tom Marx'a „Das Kapital" oraz tegoż 1ˢ tom w 3 i 4 wyd. Napis. tudz. artyk. w „Neue Zeit"

Zob. o nim Karl Kautsky – ~~Fried~~ w Oester. Arbeitskalend. für 88 Brün – Tegoż: Friedrich Engels. Zu sein. 70 Geburtstage – Neue Zeit 90/91 Bd. I pp. 225 sq.